
Budsjett-innst. S. nr. 4

(2002–2003)

Budsjettinnstilling til Stortinget
fra justiskomiteen

St.prp. nr. 1 (2002-2003) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 5 (2002-2003)

**Innstilling fra justiskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for
2003 vedkommende rammeområde 5, Justis- og politidepartementet**

INNHold

1.	Oversikt over kapitler og poster i rammeområde 5	5
2.	Stortingets vedtak om rammesum	7
3.	Hovedprioriteringer innenfor rammeområde 5, justis	7
3.1	Innledning	7
3.2	Hovedtrekk i kriminalitetsutviklingen	7
3.3	Prioriterte mål og tiltak, St.prp. nr. 1 (2002-2003)	8
3.4	Komiteens generelle merknader	8
3.5	Merknader fra de enkelte fraksjoner - partienes primære rammeforslag	12
3.6	Merknader fra de enkelte fraksjoner - prioriteringer innenfor vedtatt rammebevilgning	13
4.	Merknader til de enkelte kapitler	15
5.	Sammenligning av budsjettall, kapitler og poster rammeområde 5	37
6.	Forslag fra mindretall	38
7.	Komiteens tilråding	46

Budsjett-innst. S. nr. 4

(2002-2003)

Budsjettinnstilling til Stortinget fra justiskomiteen

St.prp. nr. 1 (2002-2003) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 5 (2002-2003)

Innstilling fra justiskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2003 vedkommende rammeområde 5, Justis- og politidepartementet

Til Stortinget

Komiteen fremmer i denne innstillingen forslag om bevilgninger på statsbudsjettet for 2003 under de kapitler som er fordelt til komiteen under rammeområde 5 ved Stortingets vedtak 15. oktober 2002, jf. Innst. S. nr. 2 (2002-2003).

1. OVERSIKT OVER KAPITLER OG POSTER I RAMMEOMRÅDE 5

Nedenfor følger en oversikt over bevilgningsforslaget under rammeområde 5 som det fremgår av St.prp. nr. 1 (2002-2003) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 5 (2002-2003) fordelt på kapitler og poster.

Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1-14
Utgifter i hele kroner			
<i>Høyesterett</i>			
61		Høyesterett (jf. kap. 3061)	51 050 000
	1	Driftsutgifter	51 050 000
<i>Justis- og politidepartementet</i>			
400		Justisdepartementet (jf. kap. 3400)	203 968 000
	1	Driftsutgifter	195 162 000
	71	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	8 806 000
410		Tingrettene og lagmannsrettene (jf. kap. 3410)	1 258 128 000
	1	Driftsutgifter	1 152 441 000
	21	Spesielle driftsutgifter	105 687 000
411		Domstoladministrasjonen (jf. kap. 3411)	46 000 000
	1	Driftsutgifter, kan nyttes under kap. 410 post 1	46 000 000
414		Domsutgifter	71 242 000
	1	Driftsutgifter	71 242 000
430		Kriminalomsorgens sentrale forvaltning (jf. kap. 3430)	1 687 259 000
	1	Driftsutgifter	1 570 654 000
	21	Spesielle driftsutgifter	46 718 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres	60 998 000
	70	Tilskudd	8 889 000

Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1-14
432		Kriminalomsorgens utdanningscenter (KRUS) (jf. kap. 3432)	130 478 000
	1	Driftsutgifter	130 478 000
440		Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 3440)	5 685 464 000
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 441 post 1</i>	5 605 319 000
	21	Spesielle driftsutgifter	58 736 000
	22	Søk etter omkomne på havet, i innsjøer og vassdrag, <i>kan overføres</i>	15 163 000
	70	Tilskudd	6 246 000
441		Oslo politidistrikt (jf. kap. 3441)	1 152 572 000
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 440 post 1</i>	1 152 572 000
442		Politihøgskolen (jf. kap. 3442)	169 932 000
	1	Driftsutgifter	169 932 000
443		Oppfølging av innsynsloven	7 467 000
	1	Driftsutgifter	5 467 000
	70	Erstatninger, <i>overslagsbevilgning</i>	2 000 000
445		Den høyere påtalemyndighet (jf. kap. 3445)	82 225 000
	1	Driftsutgifter	82 225 000
446		Den militære påtalemyndighet (jf. kap. 3446)	4 548 000
	1	Driftsutgifter	4 548 000
448		Grensekommisæreren (jf. kap. 3448)	4 492 000
	1	Driftsutgifter	4 492 000
450		Sivile vernepliktige (jf. kap. 3450)	229 151 000
	1	Driftsutgifter	229 151 000
455		Redningstjenesten (jf. kap. 3455)	121 403 000
	1	Driftsutgifter	45 395 000
	21	Spesielle driftsutgifter	5 444 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	7 064 000
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoner i redningstjenesten	5 316 000
	72	Tilskudd til nød- og sikkerhetstjenester	58 184 000
456		TETRA - felles radiosamband for nødetatene (jf. kap. 3456)	38 655 000
	1	Driftsutgifter	33 575 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	5 080 000
460		De særskilte etterforskningsorganene	6 739 000
	1	Driftsutgifter	6 739 000
466		Særskilte straffesaksutgifter m.m.	535 500 000
	1	Driftsutgifter	535 500 000
467		Norsk Lovtidend	2 390 000
	1	Driftsutgifter	2 390 000
468		Kommisjonen for begjæring om gjenopptakelse av straffesaker (jf. kap. 3468)	2 300 000
	1	Driftsutgifter	2 300 000
470		Fri rettshjelp (jf. kap. 3470)	593 596 000
	1	Driftsutgifter	6 219 000
	70	Fri sakførsel	342 212 000
	71	Fritt rettsråd	226 834 000
	72	Tilskudd til spesielle rettshjelpiltak	18 331 000
471		Statens erstatningsansvar	123 069 000
	1	Driftsutgifter	729 000
	70	Erstatning til voldsofre, <i>overslagsbevilgning</i>	60 000 000
	71	Erstatningsansvar m.m., <i>overslagsbevilgning</i>	62 340 000
474		Konfliktråd	34 147 000
	1	Driftsutgifter	3 480 000
	60	Overføringer til kommunene, <i>kan overføres</i>	30 667 000
475		Bobehandling	50 101 000
	1	Driftsutgifter	44 437 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	5 664 000
		Sum utgifter rammeområde 5	12 291 876 000

Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1-14
------	------	---------	---------------------------------------

Inntekter i hele kroner

Inntekter under departementene

3400		Justisdepartementet (jf. kap. 400)	740 000
	1	Diverse inntekter	740 000
3410		Rettsgebyr (jf. kap. 410)	1 209 050 000
	1	Rettsgebyr	1 045 188 000
	4	Lensmennes gebyrinntekter	163 862 000
3430		Kriminalomsorgens sentrale forvaltning (jf. kap. 430)	50 885 000
	2	Arbeidsdriftens inntekter	42 877 000
	3	Andre inntekter	8 008 000
3432		Kriminalomsorgens utdanningssenter (KRUS) (jf. kap. 432)	379 000
	3	Andre inntekter	379 000
3440		Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 440)	269 461 000
	1	Gebyrer	224 700 000
	3	Salgsinntekter	7 754 000
	4	Gebyrer - vaktelskap	207 000
	5	Gebyrer - utlendingssaker	36 800 000
3441		Oslo politidistrikt (jf. kap. 441)	2 363 000
	3	Salgsinntekter	158 000
	5	Personalbarnehage	2 205 000
3442		Politihøgskolen (jf. kap. 442)	5 234 000
	2	Diverse inntekter	5 234 000
3450		Sivile vernepliktige, driftsinntekter (jf. kap. 450)	58 564 000
	1	Inntekter av arbeid	58 176 000
	2	Andre inntekter	388 000
3470		Fri rettshjelp (jf. kap. 470)	13 122 000
	1	Egenandeler m.m.	13 122 000
		Sum inntekter rammeområde 5	1 609 798 000
		Netto rammeområde 5	10 682 078 000

2. STORTINGETS VEDTAK OM RAMME-SUM

Ved vedtak i Stortinget 2. desember 2002 er netto utgiftsramme for rammeområde 5 endelig fastsatt til kr 10 738 078 000, jf. Budsjett-innst. S. I (2002-2003). De fremsatte bevilgningsforslag i innstillingen bygger på denne rammen, jf. Stortingets forretningsorden § 19.

3. HOVEDPRIORITERINGER INNENFOR RAMMEOMRÅDE 5, JUSTIS

3.1 Innledning

Komitéinnstillingen omfatter alle administrasjonsgrener under Justis- og politidepartementet med unntak av kap. 480 Svalbardbudsjettet, kap. 451/3451 Samfunnssikkerhet og beredskap, samt kap. 5630 Aksjer i Norsk Eiendomsinformasjon as. Kap. 480 inngår i rammeområde 4 (Utenriks), kap. 451/3451 ligger under rammeområde 8 (Forsvar), mens kap. 5630 er en del av rammeområde 24 (Utbytte mv.).

I St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 5 (2002-2003) blir det foreslått en samlet bevilgning under rammeområde 5 Justis på 12 291 876 000 kroner for 2003. Dette inne-

bærer en økning med 4,9 pst. i forhold til saldert budsjett, per Revidert nasjonalbudsjett, for inneværende år. Bevilgningen til rettsvesenet foreslås økt med 8,5 pst., til Kriminalomsorgen med 9,3 pst. og til politi- og påtalemyndigheten med 5,6 pst. Inntektene er beregnet til 1 609 798 000 kroner. Dette er en økning på 24,5 pst. i forhold til saldert budsjett for inneværende år.

3.2 Hovedtrekk i kriminalitetsutviklingen

Den registrerte kriminaliteten har steget med knapt 3 pst. fra 1997 til 2001. Dette skyldes i all hovedsak flere anmeldte narkotikaforbrytelser.

I kriminalstatistikken for perioden 1997 til 2001 har den registrerte narkotikakriminaliteten steget med 42 pst. Norge har flest narkotikalovbrudd i nordisk sammenheng med til sammen 49 330 anmeldelser i 2001. Økt politiinnsats og høyere oppdagelsesrisiko forklarer noe av økningen i antallet anmeldelser, men utviklingen skyldes trolig også økning i den faktiske kriminaliteten.

Vinningskriminaliteten utgjør om lag halvparten av den registrerte kriminaliteten. Statistikken viser nedgang på 4 pst. i vinningskriminaliteten for perioden 1997-2001. I 2001 gikk anmeldte tyverier ned med

hele 7 pst. fra året før. Ingen fullstendig forklaring på tilbakegangen for tyveri er kjent, men det er grunn til å anta at økt sikring av verdigjenstander kombinert med mindre fortjeneste på varene spiller en rolle.

Etter en økning i antallet voldslovbrudd fra 1999 til 2000 med hele 15 pst., viser statistikken for 2001 en utflating med svak stigning i voldskriminalitet med noe over 2 pst. De grovere formene for vold (legemsbeskadigelse, grov legemsbeskadigelse, drapsforsøk og drap) har i 2001 imidlertid gått ned fra året før. Økt oppmerksomhet og samfunnsdebatt rundt enkelte voldshandlinger har sannsynligvis også bidratt til at flere hendelser har blitt anmeldt.

Mens antall anmeldelser for voldtekt var på 555 i 2000, steg antallet til 635 i 2001. Fra tidligere år har vi sett at politianmeldelsene har økt. Det er uklart om stigningen skyldes flere overgrep eller økt anmeldelsestilbøyelighet i befolkningen.

Kriminalstatistikken viser at siktede mellom 15 og 17 år har steget med 45 pst. i perioden 1997 til 2001. Til sammenlikning har stigningen vært på 39 pst. for befolkningen sett under ett.

I 2001 var kvinneandelen av de som var siktet for forbrytelser på drøyt 15 pst.

Gjennomsnittlig oppklaringsprosent for forbrytelser var på 33 pst. i 2001. Siden 1997 har den gjennomsnittlige oppklaringsprosenten steget med 5 prosentpoeng. Det er stor variasjon i oppklaringsprosenten mellom ulike typer lovbrudd. Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden fra anmeldelse til positiv påtaleavgjørelse for forbrytelsessaker har gått ned, fra 202 dager i 1997 til 168 dager i 2001, en nedgang på 17 pst. På samme måte som oppklaringsprosenten varierer mellom ulike forbrytelses typer varierer også saksbehandlingstiden.

Det har i perioden 1997-2001 blitt påtaleavgjort flere saker enn det har kommet anmeldelser inn. Mens det i 1997 ble påtaleavgjort 9 805 flere saker enn mottatte anmeldelser, var differansen i 2001 hele 55 964 saker. Tallene viser at selv om domstolene behandler et stigende antall saker, har domstolene ikke hatt kapasitet til å ta unna for økt sakstilfang fra påtalemyndigheten. Fra 2000 til 2001 har restansene derfor økt, for forhørsrettssaker med 11 pst. og for meddomsrett med 32 pst.

Soningskøen økte fra 1 063 dommer ved utgangen av 1999, til 2 057 dommer ved slutten av 2001. Pr. 30. juni 2002 har køen økt til 2 681 dommer. Lengre soningskø skyldes særlig at produksjonen av straffesaker i politi, påtalemyndighet og domstoler overstiger den kapasiteten kriminalomsorgen har til rådighet. Hovedtyngden av soningskøen er i Østlandsområdet og består i hovedsak av kortere dommer.

3.3 Prioriterte mål og tiltak, St.prp. nr. 1 (2002-2003)

I St.prp. nr. 1 (2001-2002) pkt. 1.3 redegjøres det for prioriterte mål og tiltak innen justissektoren. Redegjørelsen omfatter målsettingen om redusert kriminalitet, herunder tiltak spesielt rettet mot barn og unge, bekjempelse av rasisme og diskriminering, forebygging av rusmiddelmisbruk, forebygging og bekjempelse av organisert kriminalitet og miljøkriminalitet,

større kapasitet i kriminalomsorgen samt større fokus på volden og dens ofre. Videre omtales tiltak knyttet til målsettingene om god og effektiv konfliktløsning og forebygging, å sikre rettssikkerhet for individer og grupper, styrke ordningen med fri rettshjelp, redusert sårbarhet i samfunnet og endelig en åpen og kvalitetsbevisst forvaltning.

I pkt. 1.4 til 1.6 i proposisjonen redegjøres det for budsjettmessige hovedprioriteringer for 2003, og det gis en oversikt over departementets programkategorier og miljøtiltak.

3.4 Komiteens generelle merknader

Innledning

Komiteen mener forebygging og bekjempelse av kriminalitet er en av myndighetenes viktigste oppgaver. En justispolitikk som ivaretar borgernes trygghet, samtidig som rettssikkerheten settes i høysetet, skal danne rammen rundt politikken. Det er helt avgjørende med rask og riktig reaksjon overfor dem som bryter loven, og dette krever en velfungerende straffesakskjede, hvor tiden fra anmeldelse til dom og fullbyrdelse av straff er kortest mulig. En hurtig straffesaksbehandling øker straffens preventive effekt, og vil ofte gjøre situasjonen lettere for offeret i påvente av at saken skal komme opp for retten. Også for den tiltalte vil hurtighet i saken sikre rettssikkerheten. Komiteen har merket seg at politi og påtalemyndighet har hatt en positiv utvikling de siste årene, og at domstolene og kriminalomsorgen nå utgjør en flaskehals i straffesakskjeden.

Komiteen er kjent med at Regjeringen fra årsskiftet utvider ordningen med rettsmekling til seks nye domstoler. Dersom forsøkene med rettsmekling viser seg å være en suksess, vil ordningen for fremtiden være et viktig bidrag til at sivile saker kan avgjøres raskere. Dette vil innebære ressursbesparelse for domstolene, og dessuten reduserer ordningen med rettsmekling de økonomiske og personlige omkostningene en rettssak medfører for partene. Komiteen har også merket seg at Regjeringen går inn for å øke bruken av konflikt-rådsordningen, noe som også både kan redusere presset på domstolene og partenes omkostninger. Komiteen vil imidlertid understreke at det er behov for økte ressurser til domstolene slik dagens situasjon er, og merker seg at Regjeringen foreslår å øke bevilgningene i budsjettet for 2003.

Komiteen mener kriminalpolitikken må rette søkelyset både mot det ansvaret den enkelte har for egne handlinger, og mot de forhold i samfunnet som påvirker kriminalitetsutviklingen. Komiteen mener styrkingen av oppvekstmiljøet er avgjørende for å forhindre en kriminell løpebane. Dette må gjøres gjennom et samspill mellom familien, skolen og andre offentlige tilbud. I tillegg vil komiteen vise til den store innsatsen for barn og unge som gjøres av frivillige, enten i organisert form eller av enkeltmennesker.

Komiteen peker på at kriminalitet begås i både narkotika- og alkoholrus. Alkoholforbruket har økt de siste ti årene, samtidig som de illegale rusmidler får innpass i nye ungdomsmiljøer. En slik utvikling forsterker de sosiale problemene knyttet til alkohol.

Komiteen viser til at det er en nær sammenheng mellom rusmisbruk, vold og annen kriminalitet, og at det forebyggende arbeidet her er svært viktig også for å redusere kriminaliteten i samfunnet. Komiteen tar avstand fra enhver liberalisering og legalisering av narkotika. Holdningsskapende arbeid i skolen og ungdomsmiljøer er et viktig arbeid, samtidig som man må sette store ressurser inn på å hindre innførsel av narkotika og illegal sprit. Komiteen viser i denne sammenheng til merknadene om organisert kriminalitet nedenfor.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til Regjeringens handlingsplan mot rusmiddelproblemer 2003-2005. Flertallet vil påpeke at det er et sentralt virkemiddel i kriminalitetsbekjempelsen å opprettholde en restriktiv alkoholpolitikk. Forebyggende arbeid er svært viktig, og forskning viser at generelle tiltak rettet mot hele befolkningen kan ha stor effekt. Flertallet er kjent med at det er godt dokumentert at de mest effektive virkemidlene i alkoholpolitikken er de som reduserer tilgjengeligheten og øker prisen, dvs. generelle tiltak som settes inn tidlig på samfunnsnivå.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, har merket seg at Regjeringen varsler satsing på en aktiv forebyggende politikk blant barn og unge, som tidlig kan stanse en påbegynt kriminell løpebane. Forebyggende tiltak og reaksjoner må settes inn så tidlig som mulig overfor barn, ungdom og familier i risikozonen. Dette flertallet viser for øvrig til Ot.prp. nr. 106 (2001-2002) om lovtiltak mot barne- og ungdomskriminalitet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener årsakene til kriminalitet fortjener et langt større fokus. Disse medlemmer mener det er svært alvorlig at Regjeringa i sitt budsjettopplegg for 2003 legger opp til en svekking av kommunenes økonomi, og mener det er grunn til å minne Regjeringa om dens egen beskrivelse av hva som hjelper for å forhindre kriminalitet blant barn og unge. Det kommer stadig signaler om at barn og unge i norske kommuner vil få dårligere oppvekstforhold framover som et resultat av kommunenes elendige økonomiske situasjon. Disse medlemmer mener at vi gradvis vil oppleve en økning i antallet barn og unge med problemer dersom denne utviklinga får fortsette framover. Satsing på barn og unge er derimot en investering i framtida som vil lønne seg. Disse medlemmer mener det er svært uheldig at det politiske flertallet ikke er villige til å foreta en slik investering.

Politiet

Komiteen viser til at politiet nylig har vært gjenstand for en omfattende omorganisering gjennom Politireformen, og at man fremdeles er inne i en omstillingsfase. Komiteen forventer imidlertid at dette på sikt fører til at samordningen av ressursene setter poli-

tiet bedre i stand til å møte de utfordringer man står overfor. Komiteen ønsker en tilbakemelding i forhold til måloppnåelse på dette området, for eksempel når det gjelder omdisponering av personell til mer publikumsrettet og operativ tjeneste og til forebyggende arbeid.

Komiteen har merket seg at man i politiets arbeid har synlige resultatmål og suksesskriterier for straffesaksarbeidet, som oppklaringsprosent og saksbehandlingstid. Andre deler av politiarbeidet har ingen synlige målekriterier, for eksempel hva som er godt politiarbeid, er publikum tilfreds, er det forebyggende arbeidet godt nok prioritert og så videre. Arbeidet mot organisert kriminalitet for å oppspore nettverk og bakmenn kan ikke bli målt etter de samme kriteriene som ordinær anmeldt kriminalitet. Komiteen vil at arbeidet med gode målekriterier av kvaliteten på det totale politiproduktet prioriteres i 2003.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, mener det er viktig at politiet bruker sine ressurser på kriminalitetsbekjempelse, og mindre ressurser på egenadministrasjon. Flertallet viser til at det i Budsjett-innst. S. nr. 4 (2001-2002) ba departementet se på muligheten for å sette fangetransport ut på anbud.

Flertallet har merket seg at Politidirektoratet har avgitt en utredning av fangetransport på anbud og vil i tillegg avgi en vedrørende uttransportering av asylsøkere. Etter flertallets mening vil slike tiltak frigjøre mer ressurser til operativt politiarbeid.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til Budsjett-innst. S. nr. 4 (2001-2002) hvor disse medlemmer gikk imot henstillingen om å konkurransesette fangetransport.

Disse medlemmer er av den oppfatning at fangetransport er en myndighetsoppgave. Slik transport kan medføre bruk av makt, noe disse medlemmer mener må være forbeholdt ansatte i politiet, jf. politilovens regler om maktbruk. Disse medlemmer mener det må stilles strenge krav til opplæring, erfaring og vandel for de personer som skal utføre denne tjenesten. Disse medlemmer mener likevel det ikke til enhver tid er nødvendig med politiutdannet personell til å utføre denne jobben, og viser til dagens ordning med arrestforvarere. Disse medlemmer mener det likevel er positivt at det som en del av det prøveprosjektet som nå settes i gang, gjøres forsøk med bruk av sivile ansatte til å utføre slike tjenester.

Bekjempelse av vold

Komiteen understreker at justissektoren har et stort ansvar for å tilrettelegge virkemidler som sikrer et samfunn der folk kan kjenne seg trygge både ute og hjemme, og hvor folk kan ferdes fritt uten redsel for å bli utsatt for vold. Trygghet mot overgrep er en forutsetning for frihet og livsutfoldelse, og dermed en forutsetning for et fungerende samfunn.

Komiteen har merket seg at Regjeringen vil styrke innsatsen mot vold, både når det gjelder ofrenes stilling og overgripernes behov for hjelp. Det må settes fokus på all voldskriminalitet, herunder den volden som skjer i hjemmene. Vold mot kvinner er ikke bare et problem for den enkelte kvinne, men et stort samfunnsproblem. Komiteen er derfor glad for at de siste årene har vært økt fokus på dette problemet, og at flere viktige tiltak allerede er gjennomført. Etableringen av familievoldskoordinatorer i hvert politidistrikt, mobile voldsalarmer, lovforslag om besøksforbud for voldsutøveren i eget hjem og forslag om å gi trusselutsatte fiktiv identitet, er viktige tiltak som er eller snart vil bli iverksatt.

Den nåværende handlingsplanen "Vold mot kvinner", hvor noen av de nevnte tiltakene lå inne, går ut i 2003. Komiteen har merket seg at departementet har varslet at arbeidet med en ny handlingsplan vil starte i 2003. Fokuset skal fremdeles være på kvinnene, som i de fleste tilfeller er ofre for familievold. Men det varsles også et langt sterkere søkelys på de voldelige mennene, samt på barn som vokser opp i voldelige hjem. Komiteen ser positivt på disse signalene, og mener det er svært viktig å rette fokus på barna. Undersøkelser viser at dersom de ikke får hjelp, har de større sannsynlighet for selv å bli offer eller overgriper senere i livet.

Samfunnet har et ansvar for at overgriperne får sin straff. Mange kvinner er redde for å anmelde overgriperen, særlig når det gjelder vold i nære relasjoner. Komiteen viser til at politiet kan forfølge saken, selv om kvinnen ikke ønsker å anmelde, gjennom å begjære offentlig påtale. Komiteen mener denne muligheten bør brukes aktivt. Sinnemestringsprogram for voldsdømte menn er et tiltak som antas å ha god rehabiliterende og forebyggende effekt dersom den voldsdømte er motivert for dette, og komiteen har merket seg at Regjeringen legger opp til at flere skal få et slikt tilbud. Komiteen vil også peke på at de frivillige organisasjonene gjør en viktig innsats i arbeidet med å rehabiliterer lovbrøttere, i tillegg til at mange utgjør en viktig støtte både for pårørende og ofre.

Barn har etter komiteens oppfatning et særlig behov for rettsvern. Seksuelle overgrep mot barn og forekomsten av barnepornografi synes å ha fått større omfang, og utbredelsen av internett gjør at barnepornografisk materiale raskt spres over hele verden. Så lenge det finnes et slikt marked, vil overgrepene mot barn fortsette. Komiteen er av den oppfatning at Kripas' enhet for bekjempelse av barnepornografi gjør en meget god innsats med de ressurser de har tilgjengelig. Komiteen mener tiden er inne for å intensivere kampen mot barnepornografi, da dette ser ut til å bli et problem med stadig større utbredelse.

Komiteen viser til St.meld. nr. 52 (2000-2001) og til de respektive partiers kommentarer i Innst. S. nr. 76 (2001-2002). Komiteen viser videre til at Stortinget ved behandlingen av Innst. S. nr. 76 (2001-2002) gikk inn for oppretting av "Barnekripos". Hensikten med dette var å øke kunnskapen i politiet om behandlingen av straffesaker som omhandler overgrep mot barn.

Komiteen ber Regjeringen melde tilbake til Stortinget hvordan ordningen med "Barnekripos" fungerer.

Komiteen mener det er viktig med fokus på det forebyggende arbeidet, særlig hva gjelder å styrke tilbudet til menn med voldsproblematikk. Komiteen viser til at Regjeringen i budsjettet for 2003 foreslår å bevilge 1,5 mill. kroner til tiltak rettet mot voldsdømte. Stiftelsen Alternativ til Vold og Sør-Trøndelag Psykiatriske Sykehus, avdeling Brøset, er gode eksempler på slike behandlingstilbud.

Komiteen fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen sørge for at det utvikles landsdekkende tilbud innen voldsbehandling og sinnemestring. "

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det er ytterst viktig å få på plass et stabilt og utbygd tilbud til personer med voldsproblemer. I boken "Menns vold mot kvinner", som ble bestilt av myndighetene som et ledd i handlingsplanen Vold mot kvinner, går det fram at mellom 60 og 70 pst. av voldsutøverne slutter å bruke vold etter å ha gjennomgått behandling ved ett av de tre organiserte behandlingstilbudene som fins i Norge. Alternativ Til Vold (ATV) har behandlet langt de fleste av disse. ATV ønsker å utvide sitt eksisterende tilbud til å dekke hele landet, og disse medlemmer mener dette ville være meget fornuftig og samfunnsøkonomisk lønnsomt. ATV representerer et unikt tilbud innen voldsbehandling, men har dessverre lenge slitt med ustabile og trange økonomiske rammer. Disse medlemmer mener ATV må sikres tilstrekkelig med ressurser til at tilbudet kan utvides i tråd med ovennevnte ønske. Justisdepartementet har signalisert at ATV skal satses på, men ikke i 2003. Disse medlemmer mener det er uheldig dersom ATV nok et år må leve på en krisebevilgning.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen bevilge 3 mill. kroner ekstra til Alternativ Til Vold i Revidert nasjonalbudsjett i 2003."

"Stortinget ber Regjeringen sørge for at Alternativ Til Vold får stabile og utvidede rammer fra og med budsjettåret 2004, slik at tilbudet kan utvides til å omfatte langt flere voldsutøvere enn i dag."

Kriminalomsorg

Komiteen har merket seg at Regjeringen i budsjettet prioriterer arbeidet med å redusere soningskøene. Komiteen er enig i at dette er viktig i dagens situasjon, og mener det er avgjørende at de som er dømt til fengselsstraff så raskt som mulig kan sone sin dom. I tillegg er dette viktig for at kriminalpolitikken skal ha den ønskede preventive effekt, og for at befolkningen skal ha tillit til systemet.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har også store forventninger til samfunnsstraffen, som er et godt alternativ til ubetinget fengsel særlig for yngre lovbrøyttere. Den vil også kunne bidra til å redusere soningskøene, og flertallet forventer at den blir et viktig redskap for å forebygge ny kriminalitet. Flertallet har merket seg at domstolene er gitt stor frihet til å finne anvendelsesområde for samfunnsstraffen, men mener den bør benyttes i større grad overfor de yngste lovbrøytterne.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, er også tilfreds med at Regjeringen legger stor vekt på innholdet i soningen, og vil øke bruken av tiltak som kan forhindre tilbakefall etter løslatelse. Mange domfelte har en rusmiddelbruk som kan knyttes direkte til den straffbare handlingen. Dette flertallet mener derfor det er viktig med ordninger som kan hjelpe domfelte til å få kontroll med sin rusmiddelmisbruk. Regjeringen legger opp til at personer med rusproblemer i større grad får mulighet til å sone i institusjon (§ 12-soning), i tillegg til at ordningen med betinget dom med promilleprogram som alternativ til ubetinget fengsel, blir et landsdekkende tilbud.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ønsker et større fokus på innholdet i soninga. Det er helt avgjørende for å forebygge tilbakefall etter løslatelse. Regjeringens fokus på strengere straffer og soningskø har overskygget behovet for en styrking av rehabiliteringen av de innsatte. Disse medlemmer understreker at formålet med den nye straffegjennomføringsloven var en differensiert soning. Dette krever mer ressurser og aktiv oppfølging. Innsatte med rusmisbruk og psykiatriske problemer må få rehabilitering for sine problemer. I dette arbeidet er det avgjørende med tverrfaglig oppfølging. Her er Stifinner'n-prosjektet i Oslo fengsel banebrytende.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener samfunnsstraff kan være en egnet sanksjonsform for unge førstegangsforbryttere, spesielt i kombinasjon med, eller som alternativ til, betinget straff.

Disse medlemmer mener likevel at samfunnsstraffen i så fall må fremstå som en reell straff. Denne straffeformen må da skjerpes og ikke i realiteten fremstå som fritak for straff. Dersom det oppfattes som fritak for straff, vil dette sterkt stride mot folks rettsfølelse og dette vil igjen skape mindre respekt for strafferettsinstituttet. Disse medlemmer mener det er uheldig og passivt om man skal begrunne bruken av samfunnsstraff for å dekke over manglende prioritering av kriminalomsorgen. En slik straff må i så fall brukes fordi det er egnet i forhold til målet om mindre kriminalitet. Det vil si at man må se om en slik straff viser seg egnet i forhold til individual- eller allmennpreventive hensyn, ikke for med et pennestrøk å redusere soningskøen.

Internasjonal, organisert kriminalitet

Komiteen ser med bekymring på økningen i den organiserte kriminaliteten, som ofte er grenseoverskridende. Organisert kriminalitet representerer en langt større trussel mot samfunnet og samfunnsordenen enn tradisjonell kriminalitet, samtidig som den er vanskeligere å bekjempe. Den organiserte kriminaliteten omfatter alt fra narkotika- og spritsmugling, hvitvasking av penger og annen økonomisk kriminalitet, menneskesmugling og handel med kvinner. Det finnes også forbindelser til terrorvirksomhet innenfor denne kategorien av kriminalitet. De benytter seg av avansert teknologi og knytter gjerne sin aktivitet til aktiviteter som er, eller fremstår som, lovlige.

Komiteen vil understreke at avdekking av organisert kriminalitet til dels vil kreve en annen kompetanse enn den politi og påtalemyndighet tradisjonelt besitter. For eksempel kan det være aktuelt med ekspertise innen økonomi, revisjon, IKT, språk, kultur og teleteknikk. Betydelig heving av kompetanse med hensyn til internasjonal etterforskning er en forutsetning for at myndighetene skal holde tritt med, og forhåpentlig være i forkant av, de kriminelle på disse områdene. Etableringen av ROK og CATCH har vært viktige bidrag i så måte.

Komiteen er også tilfreds med at Regjeringen har etablert et eget prosjekt for bekjempelse av blant annet korrupsjon og hvitvasking av penger, og mener det er viktig at man etter hvert etablerer flere slike prosjekter som tar sikte på å utvikle spisskompetanse innenfor særskilte områder. Komiteen vil påpeke at det er svært viktig at Norge fortsetter å ta aktivt del i et internasjonalt justissamarbeid som tar sikte på å bekjempe alvorlig kriminalitet og internasjonal terrorisme.

Komiteen er kjent med at Norge sammenlignet med andre land på flere felt har lavere straffnivå innen organisert kriminalitet. For lave strafferammer innen organisert kriminalitet kan medføre at politiet ikke kan bruke utradisjonelle og ofte nødvendige metoder, som kan være påkrevd for å avdekke kriminelle nettverk.

Komiteen er også kjent med at politi og påtalemyndighet i andre europeiske land har adgang til å benytte seg av mer avanserte og radikale etterforskningsmetoder enn norske myndigheter. Komiteen er kjent med at Regjeringen har nedsatt to utvalg. Et som har fått i oppdrag å vurdere om politiet bør kunne ta i bruk nye metoder for å forebygge kriminalitet (Pedersen-utvalget), og et utvalg til å vurdere nye bestemmelser og metoder i forbindelse med rikets sikkerhet mv. Komiteen ser fram til utvalgenes vurderinger og ønsker en mer prinsipiell debatt rundt dette i kjølvannet av utvalgenes arbeid. Komiteen vil for øvrig henviser til at politiet ved lovendring i 1999 fikk tilgang til en rekke nye etterforskningsmetoder for å bekjempe organisert kriminalitet. Komiteen forventer at politiet tar disse metodene aktivt i bruk.

Komiteen er kjent med at Regjeringen innen kort tid vil legge frem en handlingsplan for å bekjempe handel med kvinner og barn for seksuell utnyttelse ("trafficking"). Slik handel innebærer grove brudd på grunnleggende menneskerettigheter, og denne formen for

kriminalitet krever samarbeid på tvers av landegrensene. Komiteen viser også til at Regjeringen 17. oktober 2002 vedtok å innføre etiske retningslinjer for statstjenestemenn mot kjøp og aksept av seksuelle tjenester, og mener det er viktig at staten gjennom en innføring av etiske retningslinjer for statsansatte går foran med et godt eksempel. Dette førte til at mange store private bedrifter fulgte etter, og man tar på denne måten ansvar for å forebygge at mennesker krenkes som ofre for menneskehandel til seksuelle formål.

Komiteen viser ellers til de hovedmål og delmål for justissektoren som blir trukket opp i St.prp. nr. 1 (2002-2003), og slutter seg til disse.

3.5 Merknader fra de enkelte fraksjoner - parti- enes primære rammeforslag

Merknad fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet har merket seg at det fremlagte forslaget til budsjett for justissektoren for 2003 ikke tar inn over seg de store samfunnsmessige utfordringer som sektoren står overfor. Disse medlemmer registrerer med bekymring mangelfulle bevilgninger til domstoler, politi, påtalemyndighet og kriminalomsorg.

Disse medlemmer viser til at for Fremskrittspartiet står respekten for liv og helse og en oppvekst i trygghet i høysetet. Disse medlemmer er derfor svært opptatt av å bekjempe kriminalitet, særlig vold og overgrep mot barn, unge og gamle mennesker.

Disse medlemmer mener at samfunnet må ta et oppgjør med den økende gjengkriminaliteten som vi har vært vitne til. Slik terror er uakseptabel og må stoppes. Spesielt bekymringsfullt er det å se gjenger basert på etnisk bakgrunn som ikke respekterer norsk lov. Gjengene må brytes opp og samfunnet må gjennom sitt lovverk og sine straffereaksjoner vise at slik atferd er totalt uakseptabel.

Disse medlemmer mener videre at de utfordringer samfunnet står overfor kan løses ved å gjøre politiet mer synlig i det daglige liv og ved at forbrytelser etterforskes og straffes og ikke henlegges i samme grad som i dag. Det er også avgjørende at den eller de som idømmes en straff, faktisk må sone hele denne og ikke gis mulighet til løslatelse på prøve etter $\frac{2}{3}$ tid slik dagens praksis er.

Disse medlemmer er også opptatt av at dersom rettssikkerheten skal økes, er det avgjørende at de som utdanner seg til politimenn og -kvinner faktisk får en jobb innen politiet etter endt utdanning. På samme måte må det utstyret som brukes være oppdatert i samsvar med dagens krav og utfordringer.

Disse medlemmer innser videre at den eller de som er dømt for straffbare forhold skal kunne ta et personlig oppgjør med egen handling ved å gjennomføre soningen. Da forutsettes det at det finnes tilgjengelig kapasitet for soning. I motsatt fall gis det et negativt signal, både overfor befolkningen og de straffedømte.

Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett for 2003 hvor justissektoren ble foreslått styrket med til sammen 642,9 mill. kroner

til ulike formål i forhold til forslaget fra Regjeringen. De viktigste områdene er planlagt styrket slik:

- Tingrettene og lagmannsrettene styrkes med 35,0 mill. kroner
- Kriminalomsorgen styrkes med til sammen 142,0 mill. kroner
- Politihøgskolen styrkes med 6,0 mill. kroner
- Politi og lensmannsetaten styrkes totalt med 272,7 mill. kroner
- Redningstjenester styrkes med til sammen 23,0 mill. kroner
- Konfliktrådene styrkes med 8,0 mill. kroner

Domstolene styrkes med 35 mill. kroner for å få ned saksbehandlingstiden. Det er et mål å få økt kapasiteten innen domstolene. Ved å tilføre mer midler vil det være mulig å tilsette flere dommere og unngå bruk av vikarer. Det vil også sikre bedre kontinuitet i saksbehandlingen og bedre fremdrift. Det forutsettes videre at tilførte midler vil gjøre det enklere å forbedre dommerrekrutteringen.

Disse medlemmer peker på at domstolene med få unntak ikke makter å overholde tidsfristene som er satt som norm for behandlingstid. Selv om domstolene har økt sin produktivitet noe, øker saksmassen enda mer, slik at restansene totalt sett øker. Disse medlemmer viser til at departementet også har som målsetting at påtaleavgjørelse for lovbrytere under 18 år skal treffes i løpet av 6 uker, noe som igjen vil føre til økt press på domstolene. Det bør videre forventes en mer effektiv bruk av resurser som følge av domstolsreformen.

Kriminalomsorgen styrkes med 142 mill. kroner for å få gjennomført økt volum innen kriminalomsorgen, jf. økningen hos domstolene. På denne måten vil det være mulig å bedre gjennomstrømmingen innen rettsvesenet. Kapasiteten må derfor etter disse medlemmers syn økes. Økningen vil også gjøre det mulig å få flere aspiranter inn i tjenesten. Dersom arbeidet vedrørende soning skal kunne utføres på tilfredsstillende vis, må kriminalomsorgens fasiliteter tilpasses og vedlikeholdes på hensiktsmessig måte.

Politi og lensmannsetaten styrkes totalt med 272,7 mill. kroner for å harmonisere samfunnets forventninger og etatens muligheter. Disse medlemmer mener det er spesielt viktig å få tilsatt personell i stillinger som holdes ubesatt grunnet dårlig økonomi. Videre er det et viktig signal å gi til de som utdanner seg til politiyrket at de har et arbeid å gå til etter endt utdanning. Det bør også fokuseres på å ansette flere sivile til å utføre kontorarbeid og annet arbeid hvor politifaglig utdanning ikke er nødvendig. Dette vil medføre at man kan utnytte politipersonell mer effektivt til det de er utdannet til.

Også innkjøp av utstyr som våpen, biler, helikopter m.m. må prioriteres for å få et effektivt og godt fungerende politi.

Det er med bekymring disse medlemmer registrerer opplysninger fra Politiets Fellesforbund om at til dels mistenkelige dødsfall ikke blir underlagt grundige

undersøkelser (f.eks. at det gjennomføres obduksjoner i større grad enn hva tilfellet er i dag), grunnet manglende økonomisk handlingsrom.

Politihøgskolen styrkes med 6 mill. kroner fordi Politihøgskolen innehar en viktig samfunnsfunksjon. Deres økt kompetanse skal oppnås for studentene, slik at disse blir i stand til å løse stadig mer komplekse kriminalsaker, må skolen etter disse medlemmers syn tilføres mer midler. Politihøgskolen er videre avhengig av et nivå som sikrer og videreutvikler den faglige og pedagogiske kvaliteten. Tilførte midler vil også gjøre tilbudet bedre innen forskning.

Redningstjenesten styrkes med til sammen 23 mill. kroner slik at redningstjenesten kan utføre sine oppgaver på en tilfredsstillende måte. Disse medlemmer peker på at redningstjenesten ofte er avgjørende for om mennesker omkommer eller reddes. Vi har en lang kyst med svært varierende klimatiske forhold som tilsier at beredskapen må være tilfredsstillende. Et annen og ny utfordring er oljefrakt fra Nord-Russland på yttersiden av norskekysten og sørover mot Europa. Dersom en slik transport skulle gå på grunn eller synke, vil det kunne føre til en miljøkatastrofe langs kysten. En styrket redningstjeneste vil derfor også være et viktig redskap for å sikre trygghet, farbarhet og redusert fare for miljøkatastrofer.

Konfliktrådene styrkes med 8 mill. kroner. Konfliktrådenes oppgaver tilsier etter disse medlemmers oppfatning at området bør styrkes. Mange unge

lovbrytere får sine saker avgjort i dette forum, noe som reduserer presset på de ordinære domstolansetter. Disse medlemmer vil for øvrig vise til Fremskrittspartiets alternative budsjett for 2003.

3.6 Merknader fra de enkelte fraksjoner - prioriteringer innenfor vedtatt rammebevilgning

Merknader fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, viser til Regjeringens budsjettforslag og til budsjettavtalen som den 22. november 2002 ble inngått mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet. Avtalen innebærer bl.a. at politiet tilføres 46 mill. kroner og kriminalomsorgen tilføres 10 mill. kroner ut over Regjeringens opprinnelige forslag. Partene har videre blitt enige om å styrke domstolenes budsjett med 5 mill. kroner. Flertallet vil påpeke at straffesaksjeden gjennom avtalen styrkes gjennom økt kapasitet i politi- og lensmannsetaten, tilrettelegging for raskere saksavvikling i domstolene og gjennom vektlegging av soningens innhold for å kunne redusere tilbakefallet til ny kriminalitet.

Tabellen nedenfor er Høyre og Kristelig Folkepartis forslag til omprioriteringer innenfor vedtatt ramme. Fremskrittspartiet vil gi sin subsidiære støtte til dette forslaget:

Kap.	Post	Formål	H og KrF
Utgifter (i hele tusen kroner)			
400		Justisdepartementet (jf. kap. 3400)	-1 000
	1	Driftsutgifter	-1 000
410		Tingrettene og lagmannsrettene (jf. kap. 3410)	+5 000
	1	Driftsutgifter	+5 000
430		Kriminalomsorgens sentrale forvaltning (jf. kap. 3430)	+10 000
	1	Driftsutgifter	+10 000
440		Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 3440)	+33 000
	1	Driftsutgifter	+35 000
	22	Søk etter omkomne på havet, i innsjøer og vassdrag	-2 000
441		Oslo politidistrikt (jf. kap. 3441)	+11 000
	1	Driftsutgifter	+11 000
450		Sivile vernepliktige (jf. kap. 3450)	-3 400
	1	Driftsutgifter	-3 400
		Sum utgifter	+54 600
Inntekter (i hele tusen kroner)			
3450		Sivile vernepliktige, driftsinntekter (jf. kap. 450)	-1 400
	1	Inntekter av arbeid	-1 400
		Sum inntekter	-1 400
		Sum netto	+56 000

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti slutter seg i utgangspunktet til hovedtrekkene i Regjeringens forslag til utgifts- og inntektsposter under rammeområde 5, slik det fremkommer av St.prp. nr. 1 (2002-2003).

Disse medlemmer viser til budsjettforliket mellom Regjeringen og Fremskrittspartiet, som ga en økt ramme innenfor rammeområde 5 i forhold til det opprinnelige forslaget fra Regjeringen. Disse medlemmers alter-

native prioriteringer til Regjeringens budsjettforslag og budsjettavtalen mellom Regjeringen og Fremskrittspartiet er som følger:

Kap.	Post	Formål:	Ap og SV
Utgifter (i hele tusen kroner)			
400		Justisdepartementet (jf. kap. 3400)	-1 500
	1	Driftsutgifter	-1 500
410		Tingrettene og lagmannsrettene (jf. kap. 3410)	+15 000
	1	Driftsutgifter	+15 000
430		Kriminalomsorgens sentrale forvaltning (jf. kap. 3430)	+57 900
	1	Driftsutgifter	+52 000
	70	Tilskudd	+5 900
440		Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 3440)	+33 000
	1	Driftsutgifter	+33 000
441		Oslo politidistrikt (jf. kap. 3441)	+11 000
	1	Driftsutgifter	+11 000
445		Den høyere påtalemyndighet (jf. kap. 3445)	+4 000
	1	Driftsutgifter	+4 000
470		Fri rettshjelp (jf. kap. 3470)	+2 600
	72	Tilskudd til spesielle rettshjelpiltak	+2 600
474		Konfliktråd	+15 000
	60	Overføringer til kommunene	+15 000
		Sum utgifter	+137 000
Inntekter (i hele tusen kroner)			
3410		Rettsgebyr (jf. kap. 410)	+81 000
	1	Rettsgebyr	+81 000
		Sum inntekter	+81 000
		Sum netto	+56 000

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er av den oppfatning at de generelle rammene for budsjettet er for lave. Disse medlemmer mener det er skuffende at ikke flere partier ser betydningen av å prioritere denne viktige sektoren. Disse medlemmer vil likevel, til tross for de trange rammene, foreta sine alternative prioriteringer, som er som følger:

Kap.	Post	Formål	FrP
Utgifter (i hele tusen kroner)			
400		Justisdepartementet (jf. kap. 3400)	-5 000
	1	Driftsutgifter	-5 000
410		Tingrettene og lagmannsrettene (jf. kap. 3410)	+10 600
	1	Driftsutgifter	+10 600
430		Kriminalomsorgens sentrale forvaltning (jf. kap. 3430)	+22 000
	1	Driftsutgifter	+20 000
	71	Prosjektering/oppstart prosjekt nytt fengsel Indre Salten	+2 000
432		Kriminalomsorgens utdanningssenter (KRUS) (jf. kap. 3432)	+1 100
	1	Driftsutgifter	+1 100
440		Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 3440)	+51 600
	1	Driftsutgifter	+51 600
441		Oslo politidistrikt (jf. kap. 3441)	+11 000
	1	Driftsutgifter	+11 000
456		TETRA - felles radiosamband for nødetatene (jf. kap. 3456)	-35 300
	1	Driftsutgifter	-31 300
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	-4 000
		Sum utgifter	+56 000
Inntekter (i hele tusen kroner)			
		Sum inntekter	0
		Sum netto	+56 000

4. MERKNADER TIL DE ENKELTE KAPITLER

For hvert kapittel gis det innledningsvis en oversikt over vedtatt bevilgning for inneværende år pr. 21. juni

2002 (Revidert nasjonalbudsjett), og fremsatt bevilgningsforslag fra Regjeringen for 2003 i St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 5 (2002-2003).

Kap. 61 Høyesterett

Post	Formål:	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
1	Driftsutgifter	49 899 000	51 050 000 (+2,3%)
	Sum	49 899 000	51 050 000 (+2,3%)

Komiteen viser til at Høyesteretts hovedmål er å arbeide for rettsenhet, rettsavklaring og rettsutvikling der prinsipielle retts spørsmål og retningsgivende avgjørelser blir det viktige.

Komiteen ser at Høyesterett har utfordringer spesielt i forhold til straffeutmålinger. Komiteen ser et behov for at Høyesterett får seg forelagt et tilstrekkelig antall prinsipielle straffeutmålingsaker slik at man her kan få avklaringer som vil bidra til bedre rettsenhet.

Komiteen understreker den viktige rollen Høyesterett har til å bestemme straffenivået innenfor de ofte vide strafferammer. Antallet anker fra påtalemyndigheten til Høyesterett har imidlertid gått betydelig ned etter at to-instansreformen ble innført. Komiteen anser at det er nødvendig at påtalemyndigheten benytter seg av muligheten til å få prøvet straffenivået for vår øverste domstol.

Kap. 400 Justisdepartementet

Post	Formål:	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
1	Driftsutgifter	196 480 000	195 162 000 (-0,7%)
71	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	9 534 000	8 806 000 (-7,6%)
	Sum	206 014 000	203 968 000 (-1,0%)

Komiteen viser til at Justisdepartementets hovedmål for 2003 er det grunnleggende arbeid for redusert kriminalitet, sikre et godt og tilgjengelig regelverk og en åpen og kvalitetsbevisst justisforvaltning. Komiteen har merket seg at departementets hovedutfordringer er å konkretisere og sette mål for at justissektoren kan realisere disse overordnede områdene for 2003, samt tildele ressurser, utarbeide resultatkrav og føre kontroll med at de overordnede målsettinger blir realisert.

Komiteen har videre merket seg at delmålene satt for Justisdepartementets arbeid er å:

- Sikre en bedre og mer effektiv straffeforfølgning
- Fremme god lovstruktur og godt lovteknisk regelverk
- Bidra til et egnet internasjonalt regelverk og en effektiv gjennomføring av internasjonale forpliktelser i norsk rett
- Utvikle god rammeloavgivning for næringslivet og det sivile samfunn
- Sikre god utnyttelse av justissektorens ressurser
- Bedre kunnskap om justispolitiske sammenhenger og årsaksforhold
- Styrke gjennomføringen av offentlighetsprinsippet

Komiteen slutter seg til disse målsettingene.

Komiteen har merket seg at posten er redusert i forhold til 2002, noe som hovedsakelig skyldes nedleggelsen av Domstolsavdelingen og overføringen av Det kriminalitetsforebyggende råd (KRÅD) til Politidirektoratet.

Komiteen viser til påstander om uregelmessig tilegnelse og bruk av mottatte offentlige midler fra enkelte frivillige organisasjoners side. Komiteen forutsetter at Regjeringen iverksetter nødvendige tiltak for å avdekke eventuelle uregelmessigheter.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti foreslår å kutte 1 mill. kroner på post 1 Driftsutgifter.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti er av den oppfatning at Justisdepartementet, i likhet med andre virksomheter, ved effektiviseringstiltak kan redusere sine driftsutgifter ut over det fremlagte budsjettet. Den budsjettmessige reduksjonen tar hovedsakelig hensyn til nedleggelsen av domstolsavdelingen og overføring av Det Kriminalitetsforebyggende Råd til Politidirektoratet. Disse medlemmer mener Justisdeparte-

mentet må kunne innhente en effektivitetsgevinst på 2 mill. kroner av et budsjett på kr 195 162 000 med forholdsvis enkle midler.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ønsker en effektivisering og bedre ressursutnyttelse i departementet. Disse medlemmer vil kutte denne posten med 5 mill. kroner. Det er dog vik-

tig at dette kuttet ikke går på bekostning av overføring til frivillige lag og organisasjoner, men at det gis rom for økning av tilskuddene til disse. Disse medlemmer mener at frivillige lag og organisasjoner gjør en meget viktig jobb på justisområdet, noe som må verdsettes. Disse medlemmer støtter subsidiært forslaget fra Høyre og Kristelig Folkeparti.

Kap. 410 Tingrettene og lagmannsrettene

Post	Formål:	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
1	Driftsutgifter	955 040 000	1 152 441 000 (+20,6%)
21	Spesielle driftsutgifter	96 220 000	105 687 000 (+10,9%)
	Sum	1 051 260 000	1 258 128 000 (+19,7%)

Komiteen ser positivt på den budsjettmessige forenklingen ved at tingrettene og lagmannsrettene her slås budsjettmessig sammen. Komiteen forventer at dette sammen med endringene som følge av domstolsreformen, vil bidra til en effektivisering av rettsinstansene. Lange køer i rettssystemet bidrar til å svekke tilliten til domstolene som institusjon og troen på deres evne til å være problemløserne. Det er derfor viktig at saker blir behandlet raskere, spesielt gjelder dette straffesaker. Det er viktig å presisere at en raskere behandling ikke må gå på bekostning av kvaliteten.

Komiteen har merket seg forsøksprosjektene som foregår i Trondheim tingrett om bruk av videoopptak i retten. Dette synes å gi en fleksibilitet og kostnadseffektivitet som vil bidra positivt i domstolenes arbeid. Det er viktig å merke seg at denne fleksibiliteten også synes viktig i forhold til partenes muligheter for en god gjennomføring av domstolsforhandlingene.

Komiteen viser videre til at forsøket som har fått navnet "Konflikt og forsoning" illustrerer at alternative tilnæringsmåter i saker om barnefordeling kan gi gode løsninger for alle involverte parter. Komiteen vil påpeke viktigheten av at det utføres nytenkning og forsøksordninger som vil forbedre det faglige arbeidet i domstolene.

Komiteen vil fremheve viktigheten av at slike forsøk evalueres etter en tid, slik at en får en kvalitativ helhetlig gjennomgang, og at positive gevinster da kan komme andre domstoler til gode.

Komiteen mener det er meget viktig at man snur tendensen med stadig økende saksbehandlingstid ved domstolene. Det er meget viktig å få ned saksbehandlingstiden også i straffesaker, dette gjelder spesielt i

forhold til voldssaker. Det er også viktig at saker med unge lovbrytere ikke blir liggende lenge i påvente av dom. Det er bedre at man da får gjort opp for seg og kan starte på nytt, enn at man starter en kriminell løpebane i påvente av dom og eventuelt soning.

Komiteen viser til erfaringer fra Sverige med hurtig rettsbehandling av alvorlige straffesaker, jf. den såkalte Fadime-saken.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, viser til omtalen av budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet under pkt. 3.6. Flertallet vil her særlig fremheve at domstolene gjennom avtalen tilføres 5 mill. kroner ut over Regjeringens forslag til budsjett for 2003.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti er opptatt av å sikre en større balanse i straffesakskjeden. I den forbindelse er domstolene tilført for lite ressurser, og disse medlemmer foreslår derfor å styrke tingrettene og lagmannsrettene med 15 mill. kroner mer enn det fremlagte budsjettforslaget.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at denne posten må styrkes og foreslår en økning med 10,6 mill. kroner.

Disse medlemmer vil for øvrig vise til Fremskrittspartiets alternative budsjett der denne posten er styrket med 35 mill. kroner. Disse medlemmer vil subsidiært støtte forslaget fra Høyre og Kristelig Folkeparti.

Kap. 3410 Rettsgebyr

Post	Formål:	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
1	Rettsgebyr	808 800 000	1 045 188 000 (+29,2%)
4	Lensmennenes gebyrinntekter	152 000 000	163 862 000 (+7,8%)
	Sum	960 800 000	1 209 050 000 (+25,8%)

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, har merket seg at rettsgebyret økes med 30 kroner. Flertallet merker seg økningen av tinglysingsgebyret på en halv gang rettsgebyret for tinglysning av hjemmelsoverdragelse og for tinglysning av pantobligasjoner og skadeløsebrev.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti støtter de foreslåtte endringer i gebyr.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener at rettsgebyrets størrelse ikke må være så høyt at det kun blir de med god økonomi som får muligheten til å forfølge sine rettskrav ved hjelp av domstolene. På den andre siden vil en viss økning av rettsgebyret kunne forsvares ved en tilsvarende styrking av rettshjelpsordningen, herunder lov om fri rettshjelp, de særlige retts-

hjelptiltakene, forbrukerkontorene, pasientombudene osv.

Disse medlemmer mener derfor det er rom for å øke rettsgebyret med 40 kroner ut over Regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet finner økningen i tinglysingsgebyret svært uheldig da dette er en avgiftsøkning som i stor grad vil ramme førstegangsetablerere og andre som ønsker å etablere seg. Disse medlemmer mener det er uheldig å påføre mennesker som vil etablere seg stadig større kostnader, spesielt nå som kostnadene ved dette allerede er så vidt høye.

Disse medlemmer ønsker her å vise til Fremskrittspartiets alternative budsjett for 2003, hvor økningen i en halv gang rettsgebyret ved tinglysning av hjemmelsoverdragelse og tinglysning av pantobligasjoner og skadeløsebrev er fjernet.

Kap. 411 Domstoladministrasjonen

Post	Formål:	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
1	Driftsutgifter	0	46 000 000 (-%)
	Sum	0	46 000 000 (-%)

Komiteen vil påpeke den særskilte plassering som er blitt gjort av Domstolsadministrasjonen. Den administrative styringen av domstolene skal ikke skje gjennom alminnelig instruksjon fra Justisdepartementet, men av et eget administrasjonsorgan. Komiteen vil påpeke viktigheten av at eventuell bruk av den instruksjonsretten Kongen i statsråd fortsatt innehar kun må benyttes med stor forsiktighet.

Komiteen vil vise til behovet for at Domstolsadministrasjonen utarbeider styringsverktøy som er hensiktsmessige og kontrollerbare. Det er således viktig at saksbehandlingstiden følges nøye. Domstolsadministrasjonen bes fortløpende vurdere om forenklinger og bruk av ny teknologi kan redusere den faktiske tid det tar fra en sak kommer til domstolsbehandling og frem til rettskraftig dom. Det bør også utarbeides oversikter over bruken og effekten av rettsmegling. Komiteen ser positivt på utprøving og forsøk som kan forbedre kvalitet, effektivitet og tilgjengelighet ved domstolene.

Komiteen ser viktigheten av å få en helhetlig oversikt over de behov domstolene har både på kort og lang sikt for å utføre en god og effektiv rettspleie. Det vil i den sammenheng være viktig å få oversikt både over bygningsmessige, tekniske og menneskelige ressurser. En slik helhetlig plan bør forelegges Stortinget.

Komiteen vil fremheve domstolenes uavhengige rolle. Komiteen mener at arbeidet for å oppnå bedre flyt i straffesakskjeden, gjennom for eksempel IKT-satsing, må koordineres gjennom samhandling mellom flere aktører innen justissektoren. Komiteen vil påpeke at Riksrevisjonen ved flere anledninger har påpekt nødvendigheten av at Justisdepartementet har et samlet grep om utvikling av IKT i justissektoren, og mener at dette vil være hensiktsmessig også etter at Domstolsadministrasjonen er opprettet. Etableringen av Domstolsadministrasjonen er et administrativt tiltak som i seg selv ikke påvirker samarbeidsrelasjonene i straffesakskjeden. Komiteen vil påpeke at behovet for samhandling fremdeles er til stede.

Komiteen har merket seg og er enig i at det i St.prp. nr. 1 (2002-2003) fastsettes sentrale retningslinjer for de spørsmål og ansvarsområder som tilligger domstolsadministrasjonen. Komiteen mener Stortingets behandling av statsbudsjettet og de vedtak som fattes må danne rammen for domstolsadministrasjonens virke. Komiteen mener således at Justisdepartementets styringssignaler for samordning i justissektoren (slik som nevnt i proposisjonen på side 48) således må kanaliseres til Stortinget under arbeidet med budsjettproposisjonen. Slik det nå er formulert i proposisjonen kan det synes som om departementet gir seg selv større anledning til styring av domstolsadministrasjonen utover hva som ligger til grunn for reformen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, vil understreke at arbeidet med å gjøre domstolene mer publikumsvennlige og tilgjengelige fortsetter når administrasjonen av domstolene er overtatt av Domstolsadministrasjonen. Flertallet mener imidlertid at det må være opp til Domstolsadministrasjonen selv å prioritere mellom ulike utfordringer, herunder opprusting av lokaler og tiltak for hørselshemmede, uten at Justisdepartementet gis noen bestemmende rolle i forhold til slike spørsmål.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det nå foran strukturendringene må forberedes og kartlegges domstolenes lokalitetsbehov. Flere domstoler sliter

med uegnede lokaliteter som ikke samsvarer med krav vi i dag må stille til sikkerhet for arbeidstakere, service for brukere og behov for plass. I løpet av første halvår 2003 må det for flere domstoler skapes avklaring og forbedrede lokaliteter.

Disse medlemmer er kjent med at hørselshemmede sliter med lydforholdene i norske domstoler. 600 000 mennesker i Norge har ifølge Folkehelsa nedsatt hørsel. Å ha nedsatt hørsel er et problem i kommunikasjonssammenheng. Samfunnet er på mange områder preget av dårlig tilrettelegging for mennesker med kommunikasjonshandikap. De færreste av landets rettslokaler er tilrettelagt for hørselshemmede. Dette utgjør et rettssikkerhetsproblem. Manglende tilrettelegging for hørselshemmede er også uforenlig med muntlighetsprinsippet som ligger til grunn for vårt rettssystem. Muntlighetsprinsippet fordrer et godt lydmiljø hvor tale oppfattes og forstås av alle involverte parter i en rettssal. For at hørselshemmede skal oppfatte og forstå tale er det etter disse medlemmers oppfatning nødvendig med hørselstekniske hjelpemidler. Disse medlemmer anmoder Justisdepartementet i tilknytning til revidert nasjonalbudsjett å utarbeide en gjennomføringsplan for de tiltak som må iverksettes for at alle rettslokaler skal være tilrettelagt for hørselshemmede. De løsningsalternativer som velges må være universelle, slik at mennesker med hørselshemninger, enten de er advokater, dommere, legmenn, meddommere, vitner eller tiltalte, ikke må etterlyse spesielle løsninger. Planen må også inneholde en angivelse av kostnader og tidsramme for gjennomføring av disse tiltakene.

Kap. 414 Domsutgifter

Post	Formål:	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
1	Driftsutgifter	70 278 000	71 242 000 (+1,4%)
	Sum	70 278 000	71 242 000 (+1,4%)

Komiteen er kjent med at utgiftene etter dette kapitlet i stor grad er regelstyrte og påvirkes av art og omfang på sakene som behandles i domstolene.

Kap. 430 Kriminalomsorgens sentrale forvaltning

Post	Formål:	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
1	Driftsutgifter	1 455 261 000	1 570 654 000 (+7,9%)
21	Spesielle driftsutgifter	44 098 000	46 718 000 (+5,9%)
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	79 852 000	60 998 000 (-23,6%)
70	Tilskudd	9 055 000	8 889 000 (-1,8%)
	Sum	1 588 266 000	1 687 259 000 (+6,2%)

Generelt

Komiteen viser til St.meld. nr. 27 (1997-1998) Om kriminalomsorgen og til de respektive partiers merknader i Innst. S. nr. 6 (1998-1999).

Komiteen har merket seg at Regjeringen foreslår at kriminalomsorgen skal få en budsjettvekst på 9,3 pst. i 2003. Komiteen vil bemerke at kriminalomsorgen har to hovedoppgaver: Kriminalomsorgen skal for det første gjennomføre de straffereaksjoner som besluttes av påtalemyndigheten eller idømmes av domstolene. For det annet skal man legge forholdene til rette for at lovbrytere gjennom egeninnsats og kvalifisert hjelp skal endre en kriminell adferd. I den forbindelse er det sentralt å videreutvikle program og opplegg som forutsetter aktiv medvirkning fra den straffedømtes side. Videre mener komiteen at samarbeidet mellom ulike instanser innenfor hjelpeapparatet bør bli tettere og mer forpliktende, slik at de innsatte får et tilfredsstillende utdannings-, arbeids-, sosial- og helsetilbud.

Det er etter komiteens oppfatning fortsatt viktig å sikre arbeidet for å bedre de innsattes levekår under soning, og legge til rette for god oppfølging etter løslatelse. For å bekjempe rusmisbruk i fengslene er det viktig at arbeidet mot narkotikamisbruk styrkes. Videre er det viktig at innsatte med rusproblemer får tilbud om egnet behandling. Det er helse- og sosialetatene som har ansvaret for behandling av rusmisbrukere etter løslatelse. Behandling av rusmisbrukere etter løslatelse vil derfor avhenge av den behandlingsskapasitet som er tilgjengelig i helse- og sosialsektoren. Komiteen ber Justisdepartementet ta initiativ til å styrke forvaltningssamarbeidet innen rusomsorgen. Komiteen vil også presisere at innsatte som plages av psykisk sykdom, også bør få et egnet behandlingstilbud.

Komiteen vil fremheve den verdifulle innsats som de pårørende og frivillige organisasjoner representerer i de innsattes hverdag. Like verdifull er også den innsats som rettes mot fangers pårørende som bl.a. utføres av Foreningen for fangers pårørende.

Komiteen vil fremheve at en forutsetning for en god kriminalomsorg er fortsatt utvikling og forbedring av programmer og tiltak som kan benyttes overfor straffedømte. Som en følge av dette ber komiteen Regjeringen vurdere mulighetene for etablering av et "universitetsfengsel" i Bergen som et samarbeid mellom Bergen fengsel og Universitet i Bergen.

Komiteen fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen vurdere muligheten for etablering av et "universitetsfengsel" i Bergen som et samarbeid mellom Bergen fengsel og Universitetet i Bergen, og melde tilbake til Stortinget så snart som mulig."

Komiteen ber Regjeringen vurdere innspillet fra indre Salten Vekst om bygging av et fengsel i Fauske/Sørfold. Komiteen viser til at dette er et forslag som har fått enstemmig støtte fra Nordland fylkesting og fra Landsdelsutvalget for Nord-Norge og Nord-Trøndelag. Komiteen ber om at det avsettes 2 mill. kroner i

planleggingsmidler til det videre arbeidet med prosjektet.

Komiteen fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen vurdere innspillet fra Indre Salten om bygging av et fengsel i Fauske/Sørfold. Det avsettes 2 mill. kroner i planleggingsmidler til det videre arbeidet med prosjektet."

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti vil ellers vise til flertallsmerknad fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti under fjorårets budsjettbehandling, hvor det ble oppfordret til utvidelse av soningskapasitet ved at private gis anledning til å bygge fengsler etter spesifikasjoner fra kriminalomsorgen. Dette flertallet ba også om at tidligere militær- og sivilforsvarsanlegg ble vurdert i en overgangsfase.

Flertallet vil påpeke at Regjeringens forslag om å flytte ressurser innenfor justisbudsjettet til fordel for kriminalomsorgen, er positivt. Kriminalomsorgens budsjett styrkes med 9,3 pst. for 2003, og dette er en økning i forhold til de senere års budsjetter. Innholdet i kriminalomsorgen er styrket via økt satsing på § 12-soning, sinnemestringsprogram og promilleprogram. Flertallet vil dessuten fremheve at kapasiteten innen kriminalomsorgen er vesentlig styrket ved Vardåsen, Tromsø fengsel, Trondheim fengsel og ved de planlagte prosjekter i bl.a. Halden og i Bergen.

Flertallet vil understreke nødvendigheten av at Regjeringen fortsatt arbeider aktivt for å redusere soningskøen.

Flertallet har også merket seg at Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ønsker at en ordning med hjemmesoning skal vurderes innført i Norge. Flertallet er meget skeptiske til hjemmesoning og begrunner dette med følgende hensyn:

1. De ansatte i kriminalomsorgen er en viktig faktor for å motvirke ny kriminalitet. Denne påvirkningen vil være liten ved elektronisk overvåkning hvor den tekniske kontrollen er det sentrale.
2. Elektronisk overvåkning vil kunne virke sosialt urettferdig fordi hjemmeforholdene er ulike.
3. Det er etisk betenkelig å involvere lovbrüterens familie i straffegjennomføringen ved nærmest å gjøre hjemmet til et "fengsel".

Flertallet viser til omtalen av budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet under pkt. 3.6. Flertallet vil her særlig fremheve at kriminalomsorgen gjennom avtalen tilføres 10 mill. kroner ut over Regjeringens forslag til budsjett for 2003. Flertallet vil påpeke at dette innebærer økt vektlegging av soningens innhold for å på sikt kunne redusere tilbakefallet til ny kriminalitet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at vårt justispolitiske utgangspunkt er å ivareta enkelt-

menneskets og samfunnets trygghet. Kriminaliteten skal bekjempes, og rettssikkerheten skal ivaretas.

Kriminalomsorgen er en bærebjelke i straffesakskjeden som har fått for lite oppmerksomhet i kriminalpolitikken. Ropet om strengere straffer og mer politi har flyttet fokus vekk fra kriminalomsorgen hvor nettopp rehabilitering og forebygging av tilbakefall skal skje.

I arbeidet for trygghet, kriminalitetsbekjempelse og rettssikkerhet må politi- og lensmannsetaten, domstoler og kriminalomsorgen sees på i sammenheng. Innsatsen til aktørene i straffesakskjeden er av stor betydning både i forhold til primærforebygging, for å hindre ny kriminalitet og i ivaretagelsen av kriminalitetens ofre. For at straffesakskjeden skal fungere godt, må det sørges for en balansert og fleksibel ressurstilførsel til de ulike ledd. Dersom dette ikke avstemmes, vil ressurstilførsel ett sted kunne føre til opphopinger av saker et annet sted. Regjeringens fremlegg til budsjett bærer ikke preg av en slik tenkning.

For å styrke rettssikkerheten legger disse medlemmer vekt på å få en hurtigere straffesaksbehandling, herunder domsavsigelse og iverksetting av straff. En hurtigere straffesaksavvikling må særlig tilstrebes i saker der unge er tiltalt. Arbeidet for å hindre tilbakefall er mest effektivt når det ikke går for lang tid fra kriminell handling begås, til domsavsigelse og rehabilitering igangsettes. En hurtigere saksavvikling er også viktig for å unngå en oppsamling av straffbare forhold og en straffeutmåling i strid med den alminnelige rettsoppfatning.

Disse medlemmer vil peke på at politi- og lensmannsetatens innsats de senere årene har gitt målbare resultater. Forbrytelser blir oppdaget og oppklaringsprosenten har økt. Dette resulterer i et økt press på domstolene og kriminalomsorgen. Dette forutsetter nok ressurser, gode arbeidsrutiner og gode administrative systemer.

Kriminalomsorgens fremste mål er å redusere kriminaliteten. Disse medlemmer legger vekt på at kriminalomsorgen må sikres ressurser til å ivareta sine oppgaver knyttet til straffeavvikling, rehabilitering og ettervern. Effektiviseringen i politiet og domstolene har medført at presset på kriminalomsorgen har blitt prekært. Det er nå pr. 30. september 2002 2 509 mennesker som står i soningskø. De med korteste idømte straff kan måtte vente på å få sone straffen sin i flere år. Dette er en stor utfordring å gjøre noe med. Disse medlemmer mener at denne soningskøen kan avhjelpes ved utvidet bruk av samfunnsstraff og at andre former for soning som hjemmesoning vurderes. Endelig mener disse medlemmer at man i mye større grad må evne å skape en kriminalpolitisk debatt som ivaretar innholdet i soning og ikke bare teller antallet tilgjengelige soningsplasser.

Etter disse medlemmers oppfatning bedrer Regjeringen ikke forholdene i kriminalomsorgen. Økonomien per soningsplass er blitt dårligere og dårligere. I årets budsjett er økonomi per soningsplass gått ytterligere ned. Disse medlemmer ønsker å styrke kriminalomsorgen for å bedre kunne ivareta behovet for rehabilitering av den straffedømte. For å løse situasjo-

nen i kriminalomsorgen trengs kreativitet og nytenkning, økonomi og strukturelle endringer.

Disse medlemmer mener at kriminalomsorgen trenger mer ressurser for å håndtere økte antall soningsplasser. Videre er det et økende antall innsatte med psykiatiske problemer i norske fengsler som ikke får nødvendig terapi og hjelp under soning. I flere institusjoner har mer enn halvparten av de innsatte bakgrunn i rusmisbruk. Etter disse medlemmers oppfatning er det av avgjørende betydning for å forebygge tilbakefall til kriminalitet etter endt soning, at de innsatte får rehabilitering for sine problemer under soning. På dette området er Stifinner'n-prosjektet i Oslo fengsel banebrytende. Tverrfaglig rehabilitering som starter opp under soning og følges opp utenfor fengselet etter endt soning bør bli et tilbud i alle fengsler der det er innsatte med rusproblemer.

Disse medlemmer vil understreke at de unge straffedømte trenger nyanserte reaksjoner. Regjeringen gjør lite for å øke bruken av samfunnsstraff og utvikle nye soningsformer. Særlig i gruppen av førstegangssonere og unge er disse formene for straff viktige virkemidler for å hjelpe de straffedømte tilbake til et lovlydig liv. Arbeidet med å hindre tilbakefall blant dem som allerede har utviklet en kriminell løpebane, og spesielt overfor yngre lovbrøyttere, må prioriteres. I dette arbeidet må en ha særlig fokus på innholdet i soningen. Disse medlemmer vil styrke denne innsatsen.

Disse medlemmer noterer at dagens kamp om soningskø og soningsplasser har flyttet fokus fra innholdet i soningen. Disse medlemmer har erfart at flere institusjoner i dag bare fungerer som ren oppbevaring, og at den innsattes rehabilitering ikke blir ivare tatt. Disse medlemmer ser med stor bekymring på denne utviklingen. Kriminalomsorgen trenger mer ressurser for å styrke kontaktbetjentordningen og styrke opplæringen slik at rehabilitering av den innsatte kan ivaretas. Det er videre viktig at muligheten for "§ 12-soning" (straffegjennomføringsloven) blir styrket slik at flere innsatte kan få behandling særlig for sine rusproblemer.

Disse medlemmer mener også det er av avgjørende betydning i årene som kommer å styrke opplæringstilbudet i norske fengsler og også fengselsbibliotekene. Dette koster svært lite, men gir avgjort stor gevinst for oss alle.

Disse medlemmer er av den oppfatning at arbeidsmiljøet til de ansatte i fengslene mange steder er altfor dårlig, og at dette i særlig grad skyldes underbemanning. Svært mange ansatte opplever at de ikke har tid til å følge opp de innsatte så godt som de skulle ønske. Høyt sykefravær og tidlig uførhet er et symptom på en pressa og stressa arbeidssituasjon. Dette går igjen ut over innsattes tilbud. Disse medlemmer ønsker økt bruk av samfunnsstraff og en bedre oppfølging av løslatte, og mener dette fordrer til økt satsing på friomsorgen.

Disse medlemmer vil vise til Budsjett-innst. S. nr. 4 (1996-1997) hvor komiteen ga sin tilslutning til at det ikke bygges spesialfengsel, men at det startes en

utredning om ressursavdeling i Trondheim Fengsel. Disse medlemmer vil vise til de planer som nå foreligger for bygging av ressursavdelingen og mener situasjonen for innsatte som ligger i grenseland mellom psykiatri og kriminalomsorg er så alvorlig at det er behov for at disse planene nå realiseres.

Disse medlemmer foreslår en oppstartsbevilgning på 5 mill. kroner til en ressursavdeling ved Trondheim Fengsel.

Disse medlemmer mener at kriminalomsorgen er et viktig område og vil øke bevilgningen med 35 mill. kroner i forhold til budsjettforliket mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet, i tillegg til de 5 mill. kroner som er omtalt ovenfor.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er klar over hvor viktig en god kriminalomsorg er med hensyn til hvordan et straffbart forhold skal kunne avsones. Siden forutsetningene til dem som idømmes straff er forskjellige, vil det være behov for en kriminalomsorg som kan gjennomføre soning i tråd med dette.

Disse medlemmer vil blant annet peke på at henvisning til taushetsplikt i noen tilfeller kan ramme den domfelte og være til hinder for at soningen gjennomføres på best mulig måte. Disse medlemmer vil derfor be Regjeringen vurdere å iverksette et samarbeidsprosjekt mellom politiet, kriminalomsorgen og helsevesenet der man ser på løsninger i tilfeller hvor taushetsplikten kan være til hinder for et funksjonelt samarbeid.

Disse medlemmer er ellers sterkt bekymret og kritiske til den økende soningskøen. Dette fremstår som et resultat av tidligere og sittende regjerings manglende vilje til å prioritere et høyt antall soningsplasser. At flere tilbud er etablert og skal etableres vil bedre situasjonen, men en bevisst satsing må til.

Disse medlemmer foreslår derfor at denne posten styrkes med 10 mill. kroner til drift av fengselsplasser.

Disse medlemmer mener at flere av dagens offentlige oppgaver bør konkurranseutsettes etter nærmere spesifikasjoner, slik som f.eks. fengselsdrift og kjøp av soningsplasser i utlandet dersom det finnes ledig kapasitet.

Disse medlemmer vil på denne bakgrunn fremme følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge til rette for at private skal kunne forestå fengselsdrift i Norge, etter offentlig gitte retningslinjer."

Dersom man tar inn over seg de politiske signaler som er kommet fra de andre politiske partiene, vil disse medlemmer anta at det kun er Fremskrittspartiet som er villig til å gjøre noe med dette problemet.

Disse medlemmer viser for øvrig til det som er sagt foran om bruk av samfunnsstraff.

Disse medlemmer vil også vise til Fremskrittspartiets alternative budsjett hvor Fremskrittspartiet styrket kriminalomsorgen med 120 mill. kroner.

Mål om kortere soningskø

Komiteen har merket seg Regjeringens innsats for å redusere soningskøen. Det er etter komiteens oppfatning en hovedoppgave i justispolitikken å korte ned tiden fra etterforskning via retts sak til straffegjennomføring. Komiteen forutsetter derfor at det legges til rette for planer om en gradvis opptrapping av soningskapasiteten frem til 2007 med 459 plasser fordelt på ulike prosjekter som angitt i St.prp. nr. 1 (2002-2003) kap. 4. Komiteen har merket seg at gjennomføring av prosjektene også innebærer en vurdering av nedleggelse av mindre og ressurskrevende fengsler.

Komiteen vil imidlertid påpeke at soningskøen både må angripes ved kapasitetsøkning innen kriminalomsorgen, men også gjennom forbedret kvalitet på straffegjennomføringen. Komiteen har i den forbindelse merket seg at Regjeringen foreslår følgende økninger i bevilgninger: 7,5 mill. kroner til promilleprogram, 1,5 mill. kroner til sinnemestringsprogram og videre 5 mill. kroner til økt bruk av såkalt § 12-soning.

Komiteen er kjent med at kapasitetsutnyttelsen i fengslene er høy og at to innsatte i noen grad deler rom som er beregnet på én person. For komiteen er det viktig å påpeke at effektivitet og kvalitet i kriminalomsorgen kontinuerlig må veies mot hverandre. Kvaliteten på soningen har direkte betydning for den innsattes mulighet for rehabilitering. I denne forbindelse finner komiteen det positivt at Regjeringen vurderer å utarbeide en bedre statistikk for tilbakefall, og vil oppfordre til slik forbedring.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, ber derfor Regjeringen påse at dublering ikke anvendes i større grad enn det som er forsvarlig og nødvendig.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, mener at økt bruk av samfunnsstraff på sikt vil bidra til en redusert soningskø.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti fremmer forslag om at det ikke lenger skal være lov å plassere flere innsatte på enkeltceller, såkalt dublering. Statens helsetilsyn har i brev av 30. november 2001 anbefalt at praksisen med dublering opphører, og dette medlem mener det er merkelig og kritikkverdig at departementet velger å overse dette og heller legger all vekt på å få avvirket soningskøene. Dette medlem er svært opptatt av at soningsperioden skal være en tid der det legges til rette for positiv endring, noe som også er et hovedmål for Regjeringen. Dublering kan, slik dette medlem ser det, motvirke dette. Det bør uansett være et minstekrav at eventuell dublering skal basere seg hundre prosent på frivillighet. Dette medlem fremmer forslag om dette subsidiært.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om forbud mot å plassere flere innsatte på enmannsceller."

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om at dublering kun skal skje der de berørte innsatte og ansatte samtykker til dette."

Straffegjennomføringen

GENERELT

Komiteen er meget opptatt av at straffegjennomføringen har et godt faglig innhold, slik at de straffedømte etter løslatelse har de best mulige forutsetninger for å leve et liv uten kriminalitet. Det er viktig at relevante offentlige og private instanser samarbeider og koordinerer sin innsats, for å få til en vellykket straffegjennomføring og lette den domfeltes overgang til frihet.

Komiteen vil særlig fremheve likeverdsprinsippet som en rettesnor i kriminalomsorgen. Kvinner og menn har rett på et likeverdig rehabiliteringstilbud.

Fangers ulike livssyn skal tas hensyn til i den grad dette er praktisk mulig. Komiteen forutsetter at diskriminering ikke forekommer i norske fengsler.

Komiteen har merket seg de mange innsatspunkter som Regjeringen vil forfølge innenfor kriminalomsorgen neste år. Det er viktig at forhold som gruppering av domfelte, bistand til rusavvenning, utdanning under fengselsoppholdet og tilrettelegging for arbeid og bolig etter endt soning har høy prioritet.

Komiteen er kjent med at det innen psykiatrien arbeides med å utvide kapasiteten gjennom opptrappingsplanen for psykisk helse. Komiteen forutsetter at Regjeringen i sitt arbeid med denne tar hensyn til behovet for økt tilgang på psykologisk/psykiatrisk bistand til de innsatte.

Komiteen har merket seg at Regjeringen i 2003 vil styrke den programvirksomheten innen kriminalomsorgen som er rettet mot domfelte med rusproblemer og voldskriminelle. Komiteen er enig i at det er behov for å gjøre promilleprogrammet landsdekkende, øke bruken av overføring til institusjoner for domfelte med rusproblemer og til mestringsprogram rettet mot voldelige menn.

Komiteen er kjent med at de ansatte i kriminalomsorgen, gjennom deres miljøskapende arbeid og kontaktbetjentordning, i stor grad bidrar til en god straffegjennomføring. Komiteen har merket seg at 80 pst. av de innsatte får tilbud om kontaktbetjent, og komiteen støtter Regjeringens målsetting om at alle skal få tilbud om slik kontakt så raskt som mulig.

For komiteen er det en forutsetning at forholdene i kriminalomsorgen også legges til rette for å forebygge skadelige virkninger av varetektsfengsling.

Komiteen er av den oppfatning at en rekke frivillige organisasjoner gir en uvurderlig hjelp til nåværende og tidligere innsatte. Komiteen mener at god økonomisk støtte til slike organisasjoner ofte kan være vel så anvendte penger i kriminalomsorgen som den mer direkte offentlige innsatsen.

ISOLASJON

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig

Folkeparti, viser til Regjeringens arbeid for mindre bruk av restriksjoner overfor varetektsinnsatte generelt og mindre bruk av isolasjon i vareteksttiden spesielt. Flertallet har merket seg at Regjeringen har fulgt opp i forhold til denne problematikken også gjennom endringer i straffeprosessloven som trådte i kraft 1. oktober 2002. Dette som en videreføring av arbeidet for å bøte på kritikkverdige forhold som blant annet er framkommet gjennom rapporter fra Europarådets Torturovervåkingskomité på 1990-tallet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at Innst. O. nr. 69 (2001-2002), jf. Ot.prp. nr. 66 (2001-2002) om hurtigere straffesaksbehandling, varetektsfengsling i isolasjon mv., nylig fikk tilslutning i Stortinget. Da ble bl.a. reglene om isolasjon i forbindelse med varetektsfengsling endret slik at Norge ikke lenger skulle bryte Den europeiske menneskerettighetskonvensjonens bestemmelser om tortur. Lovendringene er nå trådt i kraft. Til Aftenposten 25. november 2002 beklager Justisdepartementet at den nye lovreformen ikke er blitt fulgt opp. Disse medlemmer ser med stor bekymring på situasjonen, og forventer at Justisdepartementet snart retter opp en praksis som er i strid med en human behandling av de varetektsfengslede, norsk lovgivning og Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til merknadene i Innst. S. nr. 69 (2001-2002), hvor dette medlem mente det var på tide å få på plass et forbud mot full isolasjon av innsatte. Dette medlem stiller fremdeles spørsmålstegn ved om bruk av full isolasjon i forbindelse med straffesaker i det hele tatt er nødvendig, da delvis isolasjon med brev- og besøkskontroll synes som en mer hensiktsmessig ordning. Isolasjon kan innebære betydelig psykisk belastning for den som isoleres fra omverdenen. Dette medlem vil framheve at selv etter kortvarig full isolasjon får enkelte alvorlige psykiske plager, herunder svært aggressiv adferd. Dette medlem vil også framheve at Norge er ett av svært få land som praktiserer full isolasjon. Dette medlem er usikker på om de landene som ikke praktiserer full isolasjon har større problemer enn norsk politi med å oppklare forbrytelser. Dette medlem vil videre framheve at isolasjon ikke skal kunne brukes for å hindre siktede i å tilpasse sin egen forklaring til de øvrige bevis i saken, da dette etter Høyesteretts praksis ikke faller inn under begrepet "bevisforspillelse", jf. Rettstidende 1996, side 1089. Fare for gjensidig samordning mellom flere siktede må stå i samme stilling. Dette medlem er videre av den oppfatning at det må konkret påvises hvilke bevisforspillelsesmuligheter som skal forhindres ved bruk av isolasjon. En unnlattelse av en slik nærmere påvisning vil lett være i strid med Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om totalforbud mot bruk av full isolasjon i fengslene."

§ 12-SONING

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ser med stor bekymring på de problemer den fylkeskommunale finansieringen av § 12-soning skaper. I flere tilfeller er mangel på fylkeskommunal garanti direkte årsak til at en innsatt ikke kan gjennomføre § 12-soning som planlagt. Disse medlemmer ser dette som et hinder for å gjennomføre differensiert soning etter den nye straffegjennomføringsloven. Stifinner'n-prosjektet i Oslo fengsel er et landsdekkende tilbud for rehabilitering av innsatte med rusproblemer. Disse medlemmer har blitt informert om at innsatte ikke kan fullføre fase 3 i prosjektet, som er § 12-soning i behandling sinstitusjon, på grunn av at enkelte fylker ikke vil gi fylkeskommunal garanti til dette. Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen vurdere hvordan en kan sikre at innsatte får lik behandling uansett bosted når det gjelder gjennomføring av § 12-soning."

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, viser til Regjeringens handlingsplan mot rusmiddelproblemer (2003-2005), hvor Regjeringen er spesielt opptatt av at ansvaret for rusmiddelmissbrukere skal være tydelig og at behandlingsskjeden skal henge sammen. Dette arbeidet vil videreføres i den varslede proposisjonen som vil berøre de fylkeskommunale behandlingstiltakene. Flertallet er tilfreds med at innsatsen til § 12-soning er økt med 5 mill kroner i budsjettet for 2003.

FRIVILLIGE ORGANISASJONER

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, ser positivt på det forberedende arbeid som mange frivillige organisasjoner har presentert gjennom fellestiltaket "Nytt Liv". Dette er et program som hjelper innsatte til å velge et liv uten rusmisbruk og kriminalitet, og som i andre land har ført til radikal reduksjon av gjentakelse av straffbare handlinger.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til vårt budsjettforslag, hvor fangeorganisasjonen SON styrkes med kr 100 000, Kirkens sosialtjeneste styrkes med 1 mill. kroner, LES (Livet etter soning) styrkes med 1 mill. kroner, DIXI Landsforeningen for voldtatte tilføres kr 700 000, Foreningen for fangers pårørende (FFP) styrkes med kr 100 000, Funksjonshemmedes Fellesorganisasjons (FFO) rettighets senter styrkes med 1,6 mill. kroner og studentrettshjelpstiltakene styrkes med 1 mill. kroner.

Disse medlemmer finner videre grunn til å påpeke at eksistensen av religiøse tilbud innen kriminalomsorgens ansvarsområde ikke må føre til at brukerne i realiteten får mindre valgfrihet, samt at det offentliges ansvar på ingen måte må svekkes eller uthules som en følge av at slike organisasjoner påtar seg oppgaver som det offentlige i utgangspunktet har ansvar for. Disse medlemmer mener det er svært viktig at det føres en grundig kontroll med og kvalitets-sikring av hvordan det offentliges tilskudd blir benyttet. Disse medlemmer ber samtidig Regjeringen sørge for at religiøse organisasjoner ikke tilgodesees på bekostning av andre, ikke-religiøse organisasjoner, der disse har et like godt tilbud.

ADHD/ADD

Komiteen mener også det er behov for en gjennomgang av hva slags kunnskap som finnes hos de ulike faggruppene som arbeider i fengslene når det gjelder ADHD/ADD-problematikk, og hva slags tilbud og oppfølging innsatte med slike symptomer tilbys. Forskning viser at denne typen problematikk er langt mer utbredt inne i norske fengsler enn utenfor. Ifølge professor i rettspsykologi ved NTNU, Kirsten Rasmussen, har minst 30 pst. av de innsatte i norske fengsler ADHD, mens andelen er 1-2 pst. for den voksne befolkningen for øvrig.

Komiteen fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen vurdere i hvilken grad norske fengsler er i stand til å gi et kvalitativt godt tilbud til innsatte med ADHD/ADD-problematikk, samt hvilke tiltak som eventuelt bør gjennomføres i denne forbindelse. Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget i egnet form."

Personalpolitikk

Komiteen vil understreke at en viktig ressurs i arbeidet med de straffedømte, er den enkelte medarbeider innen kriminalomsorgen. Det er bekymringsfullt at så vidt mange fengselsbetjenter slutter hvert år. Komiteen har merket seg at Regjeringen har iverksatt tiltak for å få bedre innsikt i årsakene til at fengselsbetjenter slutter, og mener dette er viktig som ledd i utviklingen av en enda bedre personalpolitikk innen kriminalomsorgen.

Komiteen har merket seg at det arbeides for å rekruttere flere personer til kriminalomsorgsutdanningen. Særlig er det viktig å arbeide for å rekruttere flere personer med minoritetsbakgrunn til arbeid innen kriminalomsorgen. Dette fordi fangebefolkningen er flerkulturell.

Raskere saksbehandling

Komiteen vil oppfordre til overføring av ansvaret for soningsinnkallinger ved ubetingede dommer for fengselsstraff og samfunnsstraff til kriminalomsorgen i den grad dette innebærer raskere saksbehandling. Komiteen forutsetter at dette følges opp ressursmessig.

Kap. 432 Kriminalomsorgens utdanningscenter (KRUS)

Post	Formål:	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
1	Driftsutgifter	108 047 000	130 478 000 (+20,8%)
	Sum	108 047 000	130 478 000 (+20,8%)

Komiteen er tilfreds med at Kriminalomsorgens utdanningscenter (KRUS) sitt budsjett er styrket for å kunne ta opp om lag 25 aspiranter fra høsten 2003 for å dekke økt bemanningsbehov. Komiteen er også tilfreds med at departementet viderefører økningen i antallet nye studenter, og at det legges opp til et opptak av 150 nye aspiranter også i 2003. Komiteen har merket seg signalene fra Norsk Fængsels- og Friomsorgsforbund om at det flere steder i landet mangler fængselsbetjenter. Komiteen vil følge utviklingen på dette området nøye framover. Komiteen mener det er positivt at KRUS i større grad skal oppsøke tjenestestedene og ta i bruk fleksible opplæringsformer, tilpasset regionenes behov.

Komiteen merker seg at departementet vil innlede et arbeid for å etablere en høyskolebasert grunnutdanning for fængselsbetjenter, i tråd med arbeidsgruppens forslag. Komiteen tror i utgangspunktet at dette er en klok utvikling for sektoren, siden fængselsbetjentene møter stadig nye og komplekse problemstillinger som krever bred faglig kunnskap. Komiteen håper dessuten at en slik utdanning vil kunne bidra til en studentgruppe som er enda mer motivert enn i dag. Komiteen mener samtidig det er viktig at departementet vurderer tiltak som kan forhindre søkervikt i en overgangsperiode. Komiteen er dessuten opptatt av at det må rekrutteres flere med minoritetsbakgrunn til Fængselsskolen.

Komiteen viser ellers til Innst. S. nr. 260 (2001-2002) om endringer på statsbudsjettet for 2002 under Justis- og politidepartementet, hvor en enstemmig

komité ba departementet komme tilbake med forslag til hvordan og på hvilke vilkår et desentralisert undervisningsopplegg kan tas i bruk framover, med utgangspunkt i Kongsvinger fra høsten 2003.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ber Regjeringen som et ledd i å øke utdanningskapasiteten hos kriminalomsorgen, vurdere å opprette en fængselsbetjentutdanning i Nord-Norge. Et slikt tilbud bør lokaliseres til Bodø og sees i sammenheng med Politihøgskolens avdeling der og de fagtilbud som Høgskolen i Bodø gir.

Disse medlemmer antar at det her vil være mulig å utnytte felles ressurser slik at kostnadene ved en nyetablering vil være forsvarlige, og fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen vurdere å opprette en fængselsbetjentutdanning i Nord-Norge, lokalisert til Bodø. I vurderingen bør Regjeringen undersøke om et samarbeid mellom Politihøgskolen i Bodø og Høgskolen i Bodø vil gi positive faglige og økonomiske utslag ved en slik etablering."

Disse medlemmer foreslår en økning av posten med 1,1 mill. kroner til styrking av fængselsbetjentutdanningen.

Disse medlemmer vil for øvrig vise til Fremskrittspartiets alternative budsjett hvor Kriminalomsorgens utdanningscenter er styrket med 22 mill. kroner.

Kap. 440 Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten

Post	Formål:	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
1	Driftsutgifter	5 465 990 000	5 605 319 000 (+2,5%)
21	Spesielle driftsutgifter	68 463 000	58 736 000 (-14,2%)
22	Søk etter omkomne på havet, i innsjøer og vassdrag	10 594 000	15 163 000 (+43,1%)
70	Tilskudd	6 012 000	6 246 000 (+3,9%)
	Sum	5 551 059 000	5 685 464 000 (+2,4%)

Generelt

Komiteen vil peke på at politiets viktigste oppgave er å sikre folk trygghet samt bekjempe og forebygge kriminalitet.

Komiteen vil vise til at politi- og lensmannsetaten i perioden 1998-2002 har blitt tildelt 1 146 nye stillinger. De senere års økte bevilgninger til politiet synes å ha gitt målbare resultater. Flere forbrytelser blir avdek-

ket, oppklaringsprosenten øker og saksbehandlingstiden går ned.

Komiteen mener at den økte satsingen på politiet de senere år nå gjør det nødvendig i større grad å prioritere de andre delene av straffesakskjeden. Dette for å rette opp den ubalansen vi opplever gjennom økt press på domstolene og kriminalomsorgen.

Komiteen vil peke på at politiet står midt oppe i en omfattende reformprosess. Antallet politidistrikter er fra 1. januar 2002 redusert fra 54 til 27. Komiteen har store forventninger til at denne prosessen skal gi oss et mer effektivt og publikumsvennlig politi. Dessuten at dette skal bidra til å frigjøre 400-450 politistillinger til mer utadrettet aktivitet. Komiteen ser fram til en tilbakemelding om de oppnådde resultatene av politireformen.

Komiteen vil vise til de nye oppgaver politiet har fått som følge av økt ressurstilgang, samt det forhold at andre aktører utfører politilignende oppgaver.

Komiteen understreker betydningen av at det er bygget opp spisskompetanse i enkelte politidistrikt. Dette gjelder f.eks. i forhold til fiskerikriminalitet og grenserelatert kriminalitet. Det er viktig å ha egne og sterke grensepatroljer, spesielt på strekningen Østfold til Hedmark politidistrikt. Det er ellers viktig at politidistriktene etablerer tverrfaglige team til å håndtere økonomisk kriminalitet. Komiteen ser for øvrig fram til de konklusjoner som trekkes av særorganutvalget som er nedsatt av Politidirektoratet i henhold til politireformen, der bl.a Kripos og Økokrims rolle og kompetanse i forhold til distriktene blir vurdert.

Komiteen er gjort kjent med at planleggingen av en egen helikoptertjeneste i politiet er godt i gang. Komiteen viser til Innst. S. nr. 155 (2001-2002) hvor det ble presisert at tjenesten skal være operativ innen 1. september 2003. Det forutsetter at all utprøving og forberedelser er avsluttet innen denne dato.

Etter komiteens syn bør Regjeringen se på muligheten for å øke antall merkantile stillinger slik at polititjenestemenn og -kvinner kan arbeide med politiooperativt arbeid.

Komiteen har merket seg innspill fra bl.a. Politiets Fellesforbund om at kriminaliteten koster samfunnet vårt opp mot 100 mrd. kroner hvert år. Komiteen ønsker seg en analyse av hvilke direkte og indirekte kostnader kriminalitet påfører samfunnet, for eksempel kan en slik analyse gjøres gjennom et forskningsprosjekt ved Politihøgskolen. Komiteen mener at det forskes for lite på kriminalitet, bl.a. gjelder dette den internasjonale, organiserte kriminaliteten.

Komiteen vil vise til at Norsk rettsmuseum i budsjettforslaget for 2003 er plassert som tilskuddsmottaker under kap. 440 post 70. De øvrige tilskuddsmottakerne under denne posten har direkte tilknytning til politietaten. Norsk rettsmuseum er imidlertid et museum for samtlige etater under Justisdepartementet. Komiteen henstiller om at Norsk rettsmuseum flyttes fra kap. 440 post 70 til kap. 400 med oppretting av en ny post 70 fra og med budsjettåret 2004.

Komiteen viser til at Norsk rettsmuseum i Trondheim er det nasjonale museet for lov og rett. Justisde-

partementet har ansvaret for at det skjer museal dokumentasjon av egen og underliggende etaters virksomhet. Dette ivaretas av Norsk rettsmuseum.

Komiteen er kjent med at museet har behov for en registrator/omviser for å kunne tilby registreringsvirksomhet, utvikling av undervisningsvirksomhet mot skoleverket, samt videreutvikle museet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti foreslår derfor en økning av driftsbudsjettet til Norsk rettsmuseum med kr 500 000.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, viser til omtalen av budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet under pkt. 3.6. Flertallet vil her særlig fremheve at politilensmannsetaten gjennom avtalen tilføres 46 mill. kroner ut over Regjeringens forslag til budsjett for 2003. Flertallet ser positivt på at politiet gjennom dette kan øke sin forebyggende og kriminalitetsbekjempende innsats.

Flertallet foreslår at det kuttes 2 mill. kroner i kap. 440 post 22. Dette for å kunne finansiere økte ressurser til domstolene.

Flertallet har merket seg at det i enkelte områder hvor det er opprettet asyl- og flyktingemottak har vært en markant økning i kriminaliteten. Det er dessverre et faktum at enkelte personer i slike mottak begår kriminelle handlinger, noe som både rammer lokalbefolkningen og lovlidige beboere på disse mottakene. Flertallet vil imidlertid fremheve at det ved flere mottak er et godt forhold mellom mottaket og lokalmiljøet. Flertallet ber Regjeringen sørge for at kommuner hvor det opprettes asyl- og flyktingemottak med klar risiko for slik økt kriminalitet, får styrkede politiresurser.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ber Regjeringen om å sørge for at lensmannskontorer som i de senere år ikke er tilført ressurser også styrkes.

Disse medlemmer ber dessuten Regjeringen vurdere mer aktivt å sørge for at spesialkompetanse bygges opp til bruk for hele landet, men knyttes til enkelte politidistrikt, eksempelvis enheter for kystrelatert kriminalitet, miljø- og rovdyrkriminalitet og grenserelatert kriminalitet.

Disse medlemmer ber dessuten Regjeringen sørge for økte ressurser til både politi og domstolene på de steder man nå etablerer fengselsvirksomhet; eksempelvis Halden og Kongsvinger. Slik etablering innebærer økt aktivitet for politiet med fremstillinger, bistand til avhør med mer som fordrer økte ressurser.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener politiet er sterkt underprioritert i forhold til de oppgaver de skal løse og de utfordringer de står overfor og ønsker derfor å styrke denne posten med 16,6 mill. kroner.

Disse medlemmer vil for øvrig vise til Fremskrittspartiets alternative budsjett hvor denne posten ble styrket med 196,8 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil påpeke at det er svært varierende kvalitet på mottakene i Norge, og mener en av grunnene til dette er at prinsippet om anbudsutsetting av drift av asylmottak med konkurranse på pris ikke sikrer kvalitet i mottaket, samtidig som det fører til at en rekke asylmottak blir plassert på steder der grunnlaget for integrering er dårlig. Dette medlem benekter ikke at mottak kan medføre økt kriminalitet, men mener dette tilsier at en i større grad må fokusere på driften av mottakene og mangelen på kvalitet ved flere av disse. Dette medlem vil her vise til SINTEF-rapport 1999, som viste at mange som bor i mottak opplever ren fattigdom.

Politirollen

Komiteen er opptatt av politirollen og utviklingen av denne både i forhold til dagens situasjon og fremtidens utfordringer. Komiteen ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en egen sak om politirollen med bakgrunn i politiroleutvalgets to innstillinger og i forhold til rekruttering og utdanning.

Komiteen fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en egen sak om politirollen med bakgrunn i politiroleutvalgets to innstillinger og i forhold til rekruttering og utdanning."

Komiteen mener det er viktig at politirollen blir gjennomgått og vurdert. Dette bør imidlertid skje i forbindelse med en samlet evaluering av hele politireformen. Regjeringen bes komme tilbake til Stortinget om disse spørsmål på en egnet måte i løpet av 2004.

Politireformen

Komiteen er kjent med at politireformens fase II (jf. St.meld nr. 22 (2000-2001) punkt 4.2.2) innebærer at man i 2003 går gjennom alle driftsenhetene (politistasjoner, lensmannskontorer) med sikte på rokeringer og alternative bemannings-/organisasjonsformer på nivå 2 i distriktet. Hensikten er å få best mulig samsvar

mellom oppgaveløsning og bemanning - i lys av bl.a. endringene på distriktsnivå under fase I av reformen. Komiteen ber departementet i samarbeid med Politidirektoratet å legge vekt på at frigjorte stillinger blir fordelt til driftsenheter, herunder lensmannskontorer som er underbemannet i forhold til oppgavene. Det er også viktig at bemanningsplanene tilpasses andre endringer, f.eks. gjennom nyetablering av fengsler og ny domstolsstruktur.

Komiteen vil vise til Innst. S. nr. 241 (2000-2001) Om politireformen, hvor Stortinget ba departementet vurdere å slå sammen politidistriktene i Oppland og Buskerud. Komiteen er tilfreds med at sammenslåing av politidistrikter i Oppland nå blir vurdert. Regjeringen bør også vurdere en sammenslåing av politidistriktene i Buskerud, men dette bør utstå til en har vunnet flere erfaringer etter gjennomføringen av politireformen. Det er også en betydelig kriminalitet i Drammens-regionen. En ytterligere sammenslåingsprosess her vil kunne svekke politidistriktets evne til å håndtere denne.

Komiteen vil vise til at politiet har synlige resultatmål og suksesskriterier knyttet til oppklaringsprosent og saksbehandlingstid. Derimot har andre deler av politiarbeidet slik som forbygging, publikumsservice eller nyrekruttering av kriminelle ikke synlige målkriterier. Dette kan lett innebære at de områder hvor man måles blir høyest prioritert. Komiteen ber derfor departementet utarbeide gode målkriterier på det totale politiproduktet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at et funksjonelt og ressursmessig sterkt politi er avgjørende mht. folks oppfatning av trygghet. Politiet er inne i en omstillingsprosess som skulle gjøre det mulig bl.a. å få mer synlig politi. Disse medlemmer kan så langt ikke se at så har skjedd, og er bekymret for at folk i dag ikke opplever å ha den nødvendige trygghet. Det kan ifølge disse medlemmer virke som om resultatet så langt ikke har vært positivt, og det fremkommer ofte kritikk mot politiet som går ut på at de ikke rykker ut når folk ber om hjelp. I en del av disse episodene begrunnes mangelen på utrykning med at det ikke finnes tilgjengelige ressurser til å foreta utrykningen. En slik begrunnelse vil disse medlemmer ta sterk avstand fra.

Kap. 3440 Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten

Post	Formål:	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
1	Gebyrer	186 460 000	224 700 000 (+20,5%)
3	Salgsinntekter	7 463 000	7 754 000 (+3,9%)
4	Gebyrer - vakselskap	250 000	207 000 (-17,2%)
5	Gebyrer - utlendingssaker - ny	0	36 800 000 (-%)
	Sum	194 173 000	269 461 000 (+38,8%)

Komiteen har ingen merknader under dette kapittel og slutter seg til det fremlagte budsjettforslaget fra Regjeringen.

Kap. 441 Oslo politidistrikt

Post	Formål:	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
1	Driftsutgifter	1 112 803 000	1 152 572 000 (+3,6%)
	Sum	1 112 803 000	1 152 572 000 (+3,6%)

Komiteen har merket seg den omfattende bruken av overtid ved Oslo politidistrikt. Komiteen er klar over at dette blant annet skyldes innføring av ekstra sikkerhetstiltak etter 11. september 2001 og intensivering av uttransportering av asylsøkere. Komiteen mener likevel at det er behov for en gjennomgang av ressursdisponering og organisering av tjenesten, og er tilfreds med at Justisdepartementet har bedt Politidirektoratet utarbeide en plan for oppfølging av overtidsbruken ved Oslo politidistrikt.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til St.prp. nr. 28 (2002-2003) Om endringer i statsbudsjettet for 2002 under diverse kapittel administrert av Justis- og politidepartementet. I denne proposisjonen under budsjettkapittel 441 post 1 Driftsutgifter kommer det frem at politiets utgifter i forbindelse med ABCDE-konferansen i Oslo i juni 2002 hadde en kostnad på 83 mill. kroner. Disse medlemmer synes dette tallet virker vel høyt, selv om en ser nytten av politiets arbeid under konferansen. Disse medlemmer forutsetter at ressursbruken ved lignende konferanser i fremtiden holdes på et så nøkternt nivå som mulig.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet har merket seg at flere partier nå etter hvert har sett at den innvandringspolitikk som har vært ført, har påført samfunnet store utgifter på flere områder. Disse medlemmer merker seg at nettopp uttransportering av asylsøkere er ett av de tiltak som har medført at politiet i Oslo sliter med ressursmangel.

Disse medlemmer vil vise til Fremskrittspartiets alternative budsjett hvor Oslo Politidistrikt fikk en styrking på 75,9 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil påpeke at Norge ikke har hatt en "innvandringspolitikk" siden det ble innført innvandringsstopp i 1975. Dette medlem mener derfor det er svært uheldig at medlemmene fra Fremskrittspartiet fortsatt ville der befolkningen ved å benytte seg av dette begrepet. Dette medlem legger stor vekt på våre internasjonale forpliktelser når det gjelder FN's flyktningkonvensjon og retten til å søke om asyl.

Dette medlem vil påpeke at det ikke er slik at alle som søker asyl i Norge er kriminelle. Faktum er at de fleste asylsøkere har et forståelig ønske om en bedre framtid for seg selv og sine barn, uansett om de har rett til asyl eller ikke. Kriminalitet knyttet til asylmottak har ulike årsaker, noen av dem er følgende: Kriminelle personer som misbruker asylinstituttet og som et samlet Storting er enige om at skal sendes raskt ut av landet, sterkt traumatiserte personer som ikke får den nødvendige hjelp og oppfølging i mottak, og som bl.a. lider under den belastningen det medfører å sitte flere år på mottak uten å kunne benytte ressursene sine. Dette medlem vil her vise til at Regjeringen med Fremskrittspartiets støtte har fått flertall til fjerne norskundervisning for voksne asylsøkere i mottak som ikke har fått positivt vedtak. Denne endringen er stikk i strid med alle signaler om raskt å lære norsk og å komme i gang med opplæring og arbeidstrening så raskt som mulig. Dette er en kortsiktig og svært skadelig innspareingspolitikk som vil gjøre situasjonen på mottakene vanskeligere.

Dette medlem vil også påpeke at mye av kriminaliteten i Norge begås av utlendinger som kommer hit på turistvisum, og som etter dette medlems mening har fått bedre kår etter at Norge ble medlem av Schengen. Sistnevnte kategori har overhodet ingen relasjon til flyktning- eller asylpolitikken i Norge. Der som Fremskrittspartiets medlemmer sikter til at det er mange kriminelle blant flyktningene, blant andregenerasjons innvandrere eller blant mennesker som har oppnådd asyl, mener dette medlem at konsekvensen av dette bør være en bedre integreringspolitikk, hvor folk får hjelp til å takle problemer f.eks. fra en fortid som flyktning, hvor folk får lære norsk og komme raskt i arbeid, og hvor folk får seg et sted å bo. Dette medlem mener også at kriminelle med annen etnisk eller nasjonal bakgrunn enn den norske må møtes av samfunnet på samme måte som andre kriminelle. Å stenge grensene er uansett en illusorisk løsning.

Dette medlem vil for øvrig vise til at UDI har innledet et samarbeid med IOM (International Organization of Migration) i returarbeidet. Dette samarbeidet skal stimulere til at flest mulig asylsøkere med avslag returnerer frivillig, og dette medlem er oppmerksom på at dette samarbeidet med IOM kan gi en mer verdig hjemreise og dessuten sparer utgifter med transport av politiet.

Kap. 442 Politihøgskolen

Post	Formål:	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
1	Driftsutgifter	161 234 000	169 932 000 (+5,4%)
	Sum	161 234 000	169 932 000 (+5,4%)

Komiteen har merket seg at grunnutdanningen ved Politihøgskolen gir et bredt og solid grunnlag for generalisten i politiet, mens etter- og videreutdannelsen gir muligheter for å ajourføre, videreutvikle og utvide kompetansen innen forskjellige fagområder og ledelse, samt at det også skal drives forskning og utviklingsarbeid i tråd med etatens og samfunnets behov.

Komiteen merker seg videre at det fortsatt er få ansatte i etaten med minoritetsbakgrunn, og det må derfor arbeides aktivt for at rekrutteringen til Politihøgskolen i størst mulig grad gjenspeiler samfunnet både når det gjelder kjønn og etnisitet.

Komiteen vil understreke at kapasiteten må opprettholdes på et nivå som både sikrer nødvendig rekruttering og faglig kvalitet, og at utdanningen er overensstemmende med det kompetansebehov som politi-

distriktene til enhver tid har. Komiteen ser positivt på at det gjennomføres en helhetlig gjennomgang av det samlede opplærings- og etterutdanningstilbud i etaten.

Komiteen har merket seg at Politihøgskolen vil bli evaluert i 2003. Evalueringen bør også omfatte en analyse av det fremtidige utdanningsbehovet.

Komiteen ser at etablering av et masterstudium vil være et viktig bidrag til den faglige utviklingen i politio- og lensmannsetaten.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative budsjettforslag, hvor politihøgskolen ble styrket med 6 mill. kroner.

Kap. 443 Oppfølging av innsynsloven

Post	Formål:	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
1	Driftsutgifter	5 112 000	5 467 000 (+6,9%)
70	Erstatninger	2 000 000	2 000 000 (0%)
	Sum	7 112 000	7 467 000 (+5,0%)

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, ser det ikke som påkrevd at innsynsloven blir forlenget. En forlengelse må skje ved lovendring, da loven som midlertidig lov faller bort ved årsskiftet.

Flertallet viser til at Innsynsutvalget allerede har kunngjort at fristen utløper til nyttår, og at det er gjort særlige informasjonstiltak i forhold til den samiske del av befolkningen. Det har ikke kommet opp noen forhold som skulle tilsi at innsynsloven ble forlenget. Flertallet understreker at de som mener å ha vært ulovlig overvåket bør bruke muligheten til å kreve innsyn. Det vil fortsatt være mulig å klage over ulovlig overvåkning til Stortingets EOS-utvalg for de hemmelige tjenester.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at søknadsfristen for innsyn i egen mappe hos overvåkningspolitiet etter innsynsloven går ut 31. desember 2002. Flere personer er av den oppfatning at denne fris-

ten er for kort. Også Organisasjonen mot politisk overvåkning, OPO, med sine ca. 200 medlemmer, mener at søknadsfristen for innsyn i egen mappe er blitt for kort. Etter hvert som flere får kjennskap til sine mapper, er det nemlig grunn til å anta at innholdet i disse vil gjøre det aktuelt for stadig flere å søke innsyn. I svarbrev av 25. oktober 2002 fra justisministeren til Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité angående spørsmål om overvåkning på etnisk grunnlag, vises det til St.prp. nr. 1 (2002-2003) der det nevnes at man vil vurdere å forlenge fristen for å fremsette innsynsbegjæring. Disse medlemmer går derfor ut fra at departementet allerede er innstilt på en forlengelse av innsynstiden.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen forlenge innsynstiden for innsyn i egen mappe etter innsynsloven med to år, og ber Regjeringen umiddelbart fremme et lovforslag for Stortinget som lar innsynsloven gjelde frem til år 2005."

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vi også fremheve at flere av søkerne som ber om innsyn i egen mappe trenger juridisk assistanse. Dette medlem har fått opplyst at bevilgningen på post 70 Erstatninger i den tiden loven har virket har vært for høy. Dette fremkommer også av regnskapet for 2001. Dette medlem ber følgelig om at en

del av erstatningsbeløpet forbeholdes å dekke retts-hjelp til søkerne i form av advokathjelp.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen vurdere om personer som søker om innsyn i egen mappe etter innsynsloven skal gis retts-hjelp. Dette tas fra post 70 Erstatninger under kap. 443 eventuelt post 1 Driftsutgifter."

Kap. 445 Den høyere påtalemyndighet

Post	Formål:	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
1	Driftsutgifter	74 518 000	82 225 000 (+10,3%)
	Sum	74 518 000	82 225 000 (+10,3%)

Komiteen ser behovet for å styrke ressurstilfanget til den høyere påtalemyndighet. Muligheten for Riksadvokatembetet til å styrke embetet med statsadvokatstillinger og kontorfunksjonærer er svært nødvendig.

Komiteen følger utviklingen ved statsadvokatembetene nøye. Det stilles stadige krav til embetene både med henblikk på frister i straffesakskjeden, samordningsoppgaver, særreaksjonsreformen og økningen i straffesaksvolumet. En økning av antallet statsadvokat-aktorer med 21,5 pst. i treårsperioden 1999-2001 gir grunn til å stille spørsmål ved om den mulighet som ligger i å delegerer påtalekompetanse og aktorer i tilstrekkelig grad avhjelper situasjonen. Komiteen ber derfor departementet om mer utførlig å komme tilbake til Stortinget med en redegjørelse for hvordan situasjonen ved statsadvokatembetene er i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2003.

Komiteen ber Regjeringen fremme forslag om at politijuristene kan få tillagt økt påtalekompetanse. Inn-

til en lovendring er på plass, ber komiteen Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en redegjørelse for hvordan situasjonen ved statsadvokatembetene er i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2003. Komiteen vil da også få anledning til å diskutere departementets vurderinger av Fosheim-utvalgets rapport.

Komiteen ber Regjeringen legge frem forslag om økt påtalekompetanse til politijuristene, og fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag om økt påtalekompetanse til politijuristene."

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener økt sakstilfang, nye strenge frister og en fra før av vanskelig situasjon fordrer økt satsing på statsadvokatembetene, og foreslår derfor en økning på 4 mill. kroner.

Kap. 446 Den militære påtalemyndighet

Post	Formål:	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
1	Driftsutgifter	4 365 000	4 548 000 (+4,2%)
	Sum	4 365 000	4 548 000 (+4,2%)

Komiteen er enig i at for å oppnå en effektiv håndhevelse av disiplinærsaker, er det viktig at klager på refselsler ikke medfører unødvendige forsinkelser.

I straffesaker går det fortsatt vel ett år fra den straffbare handling er begått til pådømmelse og soning. Denne tiden bør reduseres, og komiteen merker seg at departementet vurderer ytterligere lovendringer med tanke på videre effektivisering.

Komiteen merker seg videre at de målne som er satt om frister for behandling av disiplinære klagesaker ikke ble nådd i 2001.

Komiteen merker seg også at saker som springer ut av norsk militær deltakelse i fredsoperasjoner utenlands medfører spesielle behov. Slik den internasjonale situasjonen er, er dette noe vi må regne med vil bestå og muligens øke i årene som kommer. Det er derfor viktig at dette vies spesiell oppmerksomhet. Komiteen mener det er viktig å sikre den militære påtalemyndighet nødvendig kunnskap og kompetanse til å håndtere saker som medfører folkerettslige implikasjoner, særlig pga. økt norsk deltakelse i utenlandske operasjoner.

Kap. 448 Grensekommisæren

Post	Formål:	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
1	Driftsutgifter	3 829 000	4 492 000 (+17,3%)
	Sum	3 829 000	4 492 000 (+17,3%)

Komiteen viser til at stillingen som grensekommisær er en åremålsstilling over tre år med anledning til tre års forlengelse. Grensekommisæren har som hovedoppgave å overholde grenseavtalen med Russland i samarbeid med Garnisonen i Sør-Varanger, og å forebygge eller avgrense mulige brudd på grenseavtalen. Garnisonen i Sør-Varanger utfører og støtter Grensekommisæren i hans oppgaver, og det er dermed i praksis militært personell som har kontinuerlig oppsyn med hele grensestrekningen mellom Norge og

Russland, mens eventuelle grensekrenkelser skal rapporteres gjennom Grensekommisæren eller politiet. Komiteen viser til at Grensekommisæren er bindeledet til landets øvrige myndigheter når det gjelder forholdene langs grensen, også i forhold hvor politiet er involvert, og støtter forslaget til bevilgning. Komiteen erkjenner behovet for en økt innsats av vedlikeholdet til grensemerkingen av den norsk-russiske grense.

Kap. 450 Sivile vernepliktige

Post	Formål:	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
1	Driftsutgifter	230 215 000	229 151 000 (-0,5%)
	Sum	230 215 000	229 151 000 (-0,5%)

Komiteen merker seg at helse- og sosialsektoren, herunder eldreomsorg, samt voldsforebyggende arbeid blant unge, har vært prioriterte tjenestoområder for sivile vernepliktige i 2002, og at denne prioriteringen videreføres i 2003. Komiteen mener det er viktig å fortsette det forebyggende arbeidet rettet mot vold og konflikter, og anser at de sivile vernepliktige spiller en sentral rolle i dette.

Komiteen mener det er viktig at flest mulig av menneskene gjør sin sivile verneplikt uten unødvendig ventetid, og noenlunde samtidig med sine jevnaldrende vernepliktige i Forsvaret. Komiteen merker seg at mannskapskøen per 30. juni 2002 var på 2 223 mann. Komiteen registrerer at selv med en overgang til egenerklæringsystem har antallet som velger sivil verneplikt sunket med over 30 pst. siden innføringen for to år siden, imidlertid er søkermassen fortsatt høyere enn hva mottaksapparatet kan håndtere. Det er derfor etter komiteens mening en hovedutfordring å gjennomføre effektiviserings tiltak som innenfor de gjeldende budsjettmessige rammer kan bidra til å redusere køen av sivile vernepliktige som venter på å få avtjene sivil tjeneste.

Komiteen har ellers merket seg at departementet vil legge om innkallingsrutinene, slik at de sivile vernepliktige vil innkalles etter hvert som de overføres til sivil tjenesten. Komiteen ber Regjeringen gjennomføre nødvendige tiltak slik at de som avtjener verneplikten opplever forutsigbarhet i forhold til innkallingstidspunkt og avtjeningssted.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, ønsker ikke å lette adgangen til å velge sivil verneplikt fremfor militærtjeneste, særlig med den følge det vil gi for utgiftene til sivil verneplikt.

Flertallet foreslår å kutte 3,4 mill. kroner på kap. 450 post 1 og 1,4 mill. kroner på kap. 3450 post 1. Samlet utgjør dette et nettokutt på 2 mill. kroner. Bakgrunnen for at flertallet foreslår nevnte kutt er en prioritering av økte ressurser til domstolene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener at en mulig løsning på køsituasjonen vil være å redusere tjenestetiden til de sivile vernepliktige fra 14 til 12 måneder, og ber departementet vurdere dette. Med en slik reduksjon kan man oppnå en effektivisering og produksjonsøkning, samtidig som man fjerner det urimelige element som ligger i dagens forskjellsbehandling mellom de sivile vernepliktige og de militære vernepliktige.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener det er særlig viktig å utrede sivile hjelperressurser i internasjonale konflikter i sammenheng med militære ressurser, og at internasjonalt hjelpearbeid utover militære operasjoner er en relevant type tjeneste å vurdere som en del av verneplikten. En slik utredning må også sees i sammenheng med sivil tjenesten, og vurdere grenseoppgangen mellom sivil-

tjeneste og en ny tredje tjeneste som nevnt i Innst. S. nr. 342 (2001-2002). Dette medlem viser dessuten til Innst. S. nr. 9 (2002-2003), hvor mindretallet skriver:

"Komiteenes medlemmer fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti mener at det ikke er gjort noen

tilstrekkelig utredning av spørsmålet om en tredje kategori verneplikt, og fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen om å foreta en grundigere utredning av en tredje verneplikt-kategori.""

Kap. 455 Redningstjenesten

Post	Formål:	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
1	Driftsutgifter	36 591 000	45 395 000 (+24,1%)
21	Spesielle driftsutgifter	5 240 000	5 444 000 (+3,9%)
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	4 000 000	7 064 000 (+76,6%)
71	Tilskudd til frivillige organisasjoner i redningstjenesten	4 635 000	5 316 000 (+14,7%)
72	Tilskudd til nød- og sikkerhetstjenester	56 000 000	58 184 000 (+3,9%)
	Sum	106 466 000	121 403 000 (+14,0%)

Komiteen vil fremheve det viktige arbeidet redningstjenesten gjør når det gjelder å redde liv og helse ved akutte ulykker. Komiteen viser til merknader om redningstjenesten i Innst. S. nr. 9 (2002-2003) fra forsvarskomiteen og justiskomiteen om Samfunnsikkerhet - Veien til et mindre sårbart samfunn. Videre viser komiteen til sine respektive partiers merknader i Innst. S. nr. 156 (2001-2002) fra justiskomiteen om redningshelikoptertjenesten i fremtiden.

Komiteen vil fremheve det positive med at den offentlige redningstjeneste bygger på den grunnleggende idé om at alle ressurser i vårt land; statlige, fylkeskommunale, kommunale, private og frivillige, raskt skal kunne mobiliseres for innsats i redningstjenesten. Komiteen er kjent med at den norske redningstjenesten deltar i et omfattende internasjonalt samarbeid, og vurderer dette som positivt.

Komiteen støtter Regjeringens forslag om at tilskuddet til frivillige organisasjoner i redningstjenesten økes med 0,5 mill. kroner i 2003. Det er positivt at det frivillige initiativ innen redningstjenesten verdsettes gjennom økt offentlig støtte.

Komiteen mener at det vil kunne gi framtidige forbedringer, redningsfaglige, menneskelige og økonomiske gevinster dersom de forskjellige aktørene i redningsoperasjoner samarbeidet tettere om opplæringen.

Komiteen mener at det fagområdet redningstjenesten omfatter ofte er avgjørende for liv og helse. Det er derfor svært viktig at det opprettholdes et fokus på denne tjenesten og de kvaliteter den forventes å inneha.

Komiteen ser derfor frem til at de forhold som berører den totale sikkerhet for det norske folk kommer på plass - en oppgradering av redningshelikoptertjenesten, etablering av et nytt sikkerhetsdirektorat, hovedredningssentralene og andre berørte faginstanser og frivillige organisasjoner.

Komiteen viser til de respektive partiers merknader ved behandlingen av St.meld. nr. 17 (2001-2002), jf. Innst. S. nr. 9 (2002-2003).

Av og til skjer det ulykker hvor mange menneskeliv går tapt. Utvik Senior er et slikt tilfelle, og komiteen er tilfreds med at Regjeringen nå har opprettet en ny undersøkelseskomisjon. Det er viktig for alle berørte parter at årsaken til Utvik Senior-forliset kommer for en dag.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at i forbindelse med naturkatastrofer som snøskred, flom, ras og skogbrann er det av og til fare for at menneskeliv går tapt, både direkte som følge av selve naturkatastrofen eller ved at hjelpemannskaper rammes. I den anledning vil disse medlemmer be Regjeringen se på om det er mulig å benytte UAV (Unmanned Aerial Vehicles) til slike undersøkelser. UAV'er brukes i dag i andre land til militære og sivile formål. Disse medlemmer tror at det også i Norge i fremtiden vil være aktuelt å benytte UAV'er til ulike samfunnsoppgaver, og mener at det bør vurderes allerede nå, i slike sammenhenger som beskrevet. Etter disse medlemmers mening skal ikke en eventuell bruk av UAV være til erstatning for redningshelikoptertjenesten, men som et supplement til denne.

Etter komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiets mening bør Regjeringen på nytt se på redningshelikopternes basestruktur. Disse medlemmer mener at man bør ha minimum to baser som opereres av sivile på det norske fastlandet. I motsatt fall vil det kunne gi svært kostbar drift, siden utgiftene ikke kan fordeles på flere baser slik for eksempel Forsvaret kan.

I den anledning vil disse medlemmer vise til stortingsdebatten om redningshelikoptertjenesten den

16. mai 2002, hvor det fra en representant fra regjeringspartiene ble gitt uttrykk for at "Forsvaret ikke i dag har kapasitet til å betjene 5 baser" og at "også Rygge bør vurderes driftet av privat operatør. Her kan det være gunstig med samordning med tanke på privat drift av ny base på Nordvestlandet".

Disse medlemmer ber videre Regjeringen vurdere å overføre ansvaret for inngåelse av helikopterkontrakt for Svalbard, fra Polaravdelingen til Rednings- og Beredskapsavdelingen i Justisdepartementet.

Disse medlemmer antar at dette vil kunne samordne fokuset på redningstjenesten og muligens også gi økonomiske gevinster.

Disse medlemmer vil for øvrig vise til Fremskrittspartiets prioriteringer i sitt alternative budsjett for 2003 der det ligger inne en styrking av driftsbudsjettet på 20 mill. kroner. Det er også der lagt inn en styrking av post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold og post 71 Tilskudd til frivillige organisasjoner i redningstjenesten på hhv. 1 og 2 mill. kroner.

Kap. 456 TETRA - felles radiosamband for nødetatene

Post	Formål:	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
1	Driftsutgifter	25 000 000	33 575 000 (+34,3%)
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	5 000 000	5 080 000 (+1,6%)
	Sum	30 000 000	38 655 000 (+28,9%)

Komiteen vil peke på nødvendigheten av å innpasse nytt digitalt nødsamband i eksisterende infrastrukturer. Komiteen viser i denne sammenheng til Bane Tele og en parallell utvikling av GSM-R. Det er av avgjørende betydning for det totale kostnadsbildet at de synergier som ligger i samhandling både under planlegging og gjennomføring utnyttes.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, er kjent med at dagens analoge radiosamband, som brukes av nødetatene og andre etater med beredskapsansvar, må skiftes ut med ny digital teknologi i løpet av 5 til 10 år. Dagens systemer baserer seg på utgående teknologi, er ikke avlyttingssikre og man mangler kommunikasjonsmulighet på tvers av etatsgrensene.

Flertallet er gjort kjent med at politiet mange steder må bruke mobiltelefoner for å få kontakt med egen sentral når det ordinære sambandet svikter. Et nytt radiosamband vil derfor redusere risiko for tap av liv, samt gjøre politiets arbeid mer effektivt.

Flertallet har merket seg at en nasjonal utbyggingsløsning vil koste om lag 3,5 mrd. kroner regnet i 2002-priser. Flertallet viser til at det i kostnadsberegningene av en felles utbygging av felles radiosamband for nødetatene, er forutsatt innplassering av TETRA-utstyr i eksisterende telerom og antennemaster. Denne forutsetningen er nødvendig både av hensyn til kostnader, men også av hensyn til miljøet.

Flertallet forutsetter at nødetatene avvikler sine separate sambandssystemer og tar i bruk det nye TETRA-sambandet så snart det blir gjort tilgjengelig. Flertallet ser også muligheter for besparelser dersom det lykkes å koordinere arbeidet med andre større utbyggingsprosjekter som sammenfaller i tid. Det vises her til Jernbaneverkets GSM-R-prosjekt.

Flertallet viser til utredningsprosjektet og et forsøk med TETRA-samband som startet opp i Trond-

heimsområdet i november 2000. Her brukes TETRA-radioer som erstatning for de gamle analoge sambandssystemene. Nærmere 600 brukere fra brann-, politi- og helseetaten skal benytte systemet. Flertallet ser nødvendigheten av å videreføre prosjektet ut 1. halvår 2003 for å gjennomføre ytterligere utprøving av kritiske funksjoner og testing av andregenerasjonsapparater.

Flertallet vil vektlegge betydningen av bredest mulig erfaringer fra forsøksperioden ved utarbeidelse av kravspesifikasjonen for en nasjonal utbygging. Anbudsgrunnlaget vil ferdigstilles våren 2003. Flertallet vil peke på at bindinger til pilotprosjektet ikke må hindre en reell konkurranse når man går over i en anbudsfase våren 2003.

Flertallet viser for øvrig til behandlingen av St.meld. nr. 17 Om samfunnssikkerhet, og felles merknader om TETRA i Innst. S. nr. 9 (2002-2003).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener man må tenke fremover når man skal investere i ny teknologi slik som radiosamband for nødetatene. Disse medlemmer mener at den ensidige satsningen på TETRA blir feil. Skal man investere bør en være sikker på at man investerer i teknologi som er fremtidsrettet og hensiktsmessig. Disse medlemmer mener at man i forbindelse med investeringer i digital infrastruktur og samband må tenke helhetlig og ikke sektorielt.

Disse medlemmer ser at kommunikasjonsnettverket i nødetater som politi, brann og helse er gammelt og overmodent for utskifting. Politiet, for eksempel, bruker nå stort sett analogt radioutstyr som lett kan avlyttes. Disse medlemmer ser også at ved ulykker har nødetatene behov for trafikkprioritet og lukkede gruppesamtaler hvor alle hører alle.

Disse medlemmer har registrert at en eventuell innføring av TETRA vil ta tid. Selv om TETRA har litt

lengre rekkevidde enn GSM-systemet, må man bygge 1 500-2 000 basestasjoner for å dekke fjell- og fjordlandet Norge. Teknologirådet anslår en samlet prislapp for TETRA på 5 mrd. kroner, samt rundt 500 mill. kroner i året til drift. Kostnadmessige hensyn tilsier derfor at TETRA først vil innføres i de større byene.

Disse medlemmer vil bemerke at TETRA er en gammel teknologi som ikke i dag er i bruk av nevneverdige kommersielle aktører. Det kan derfor reises tvil om fremtidig levedyktighet da utstørsleverandører ikke vil ha tilstrekkelige incentiver til å støtte og videreutvikle teknologien.

Disse medlemmer vil også bemerke at TETRA har meget begrenset digital kapasitet, større datamengder må uansett gå over andre nett. Fremtidige behov for direkteoverføring av video og andre kapasitetskrevende data (f.eks. helsetilstand for pasient i sykebil) kan ikke dekkes, noe som legger sterke begrensinger på utvikling og implementering av ny funksjonalitet.

Ved bruk av dagens GSM-system, kan nødetatene sikres trafikkprioritet ved at tele-operatørene under gitte omstendigheter pålegges å overlate all trafikk på en bestemt basestasjon til nødetatene. Uansett teknologisk løsning, er det i dag for lite kontakt mellom politi-, brann- og helsepersonell. Organisatoriske tiltak må derfor ledsage teknologiutviklingen.

Disse medlemmer vil derfor ikke investere videre i TETRA før man har fått en kartlegging av de samfunnsbehov man har og om det finnes bedre alternative løsninger.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn forslag om å redusere den foreslåtte bevilgningen med 35,3 mill. kroner.

Disse medlemmer mener på bakgrunn av det som fremkommer ovenfor at det ikke er hensiktsmessig å investere ensidig i et slikt systemet slik det nå er foreslått. Disse medlemmer vill derfor redusere dette kapittelet med totalt 35,3 mill. kroner.

Kap. 460 De særskilte etterforskningsorganene

Post	Formål:	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
1	Driftsutgifter	6 706 000	6 739 000 (+0,5%)
	Sum	6 706 000	6 739 000 (+0,5%)

Komiteen har merket seg at belastningen på etterforskningsorganene øker på grunn av at sakene er ressurskrevende; spesielt i Oslo.

Komiteen mener det er bra at Riksadvokaten satte ned arbeidsgruppen som skulle undersøke kvaliteten på saksbehandlingen og etterforskningen i SEFO-saker.

Komiteen ser fram til Regjeringens forslag om SEFO-ordningens framtidige organisering.

Kap. 466 Særskilte straffesaksutgifter m.m.

Post	Formål:	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
1	Driftsutgifter	493 600 000	535 500 000 (+8,5%)
	Sum	493 600 000	535 500 000 (+8,5%)

Komiteen har merket seg at omfanget av utgiftene i den enkelte sak er vanskelig å beregne, og at det har vanskeliggjort budsjetteringen. Komiteen ser det som et framskritt at man nå iallfall til enhver tid har oppdaterte regnskapstall.

Komiteen registrerer at andelen større straffesaker har økt betydelig ved tingretten, og at økningen i antall

begjæringer om oppnevning av bistandsadvokat er stor.

Komiteen ser fram til oppfølgingen av NOU 2001:12 om rettsmedisinsk sakkyndighet i straffesaker, og de forbedringsforslag til det rettsmedisinske arbeidet som vi forventer vil komme, særlig med vekt på utdanning av sakkyndige og organiseringen av det rettsmedisinske arbeidet.

Kap. 467 Norsk Lovtidend

Post	Formål:	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
1	Driftsutgifter	2 332 000	2 390 000 (+2,5%)
	Sum	2 332 000	2 390 000 (+2,5%)

Komiteen viser til Lovdatas funksjon som en effektiv og praktisk viktig informasjonskilde, og det vises også til avtalen med Lovdata som administrerer abonnementsordningen for Norsk Lovtidend. Komiteen ser at Lovdata har vist seg å være av stor verdi for dem som arbeider innen den juridiske profesjon, men vil også bemerke at det har blitt en viktig database for

andre brukere. Komiteen finner det naturlig at driftsinntektene ved salg av Norsk Lovtidend tilsvarer driftskostnadene, jf. merknadene i Budsjett-innst. S. nr. 4 (2000-2001). Komiteen vil derfor fortsatt avvise at abonnementsordningen skal ha et driftsmessig overskudd.

Kap. 468 Kommissjonen for begjæring om gjenopptakelse av straffesaker

Post	Formål:	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
1	Driftsutgifter	0	2 300 000 (-%)
	Sum	0	2 300 000 (-%)

Komiteen viser til Ot.prp. nr. 70 (2000-2001) og til de respektive partiers merknader i Innst. S. nr. 144 (2000-2001). Komiteen er kjent med at det finnes enkeltsaker hvor vårt rettsvesen har sviktet enkeltindivider ved at uskyldige er dømt. Komiteen ser meget alvorlig på dette.

Dagens ordning innebærer at begjæring om gjenopptakelse av straffesaker avgjøres av samme domstol som

avsa den angrepne avgjørelse. Etter komiteens oppfatning innbyr ordningen slik den er i dag i liten grad til tillit. Komiteen støtter derfor oppretting av en kommisjon for begjæring om gjenopptakelse av straffesaker.

Komiteen vil fremheve behovet for at kommisjonens medlemmer har en erfaring og en fagkunnskap som legitimerer dens arbeid.

Kap. 470 Fri rettshjelp

Post	Formål:	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
1	Driftsutgifter	6 219 000	6 219 000 (0%)
70	Fri sakførsel	278 777 000	342 212 000 (+22,8%)
71	Fritt rettsråd	204 510 000	238 504 000 (+16,6%)
72	Tilskudd til spesielle rettshjelptiltak	17 643 000	18 331 000 (+3,9%)
	Sum	507 149 000	605 266 000 (+19,3%)

Komiteen er svært tilfreds med at Regjeringens mål om at ingen skal lide rettstap på grunn av sosiale forskjeller eller manglende økonomisk evne, i større grad blir oppfylt med dette budsjettet. Komiteen mener at en lov om fri rettshjelp i størst mulig grad må fremstå som en ordning der rettshjelpen er gratis ut fra bestemte velferdsmessige forutsetninger.

Flertallet i justiskomiteen, bestående av Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti, vedtok 19. juni 2002 at egenandelene i forbindelse med fri rettshjelp skal fjernes innen 1. januar 2003, samt at inntektsgrensen for å motta fri rettshjelp skal settes til 230 000 kroner.

Komiteen merker seg at departementet mener det er grunn til å redusere salærsatsene til advokater i asylsaker i første instans fra fem til tre ganger salærsatsen per sak.

Komiteen mener studentrettshjelptiltakene bør tilgodesees i større grad, da disse gjør en uvurderlig jobb. I tillegg er dette en meget nyttig erfaring for jusstudentene som deltar i tiltakene. Komiteen ber departementet om å ta opp disse studentenes rammebetingelser vis-à-vis Statens lånekasse for utdanning med Utdannings- og forskningsdepartementet, for å komme fram til ordninger som ikke gir disse studentene unødige belastninger.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, er bekymret for utviklingen ved Rettshjelpskontoret Indre Finnmark. Flertallet ber departementet følge denne utviklingen nøye, og foreslå tiltak for å bøte på situasjonen. Dersom dialogen med Sametinget ikke gir konkrete resultater, bør dette retts-

hjelpskontoret få gå tilbake til gammel ordning, hvor alle kunne få gratis retts hjelp.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til flertallets forslag i Innst. O. nr. 67 (2001-2002):

"Stortinget ber Regjeringen utrede om inntektsgrensen for å motta fri retts hjelp i barnefordelingssaker bør være høyere enn den ordinære inntektsgrensen, samt hvilke konsekvenser en høyere inntektsgrense for denne sakstypen vil kunne innebære. Regjeringen bes også om å fremme konkrete løsninger til en bedre tvis-teløsning for barnefordelingssaker med NOU 1998:17 Barnefordelingssaker som utgangspunkt."

Dette flertallet ser fram til å motta departementets konklusjoner i denne saken.

Et tredje flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, mener prøveprosjektet vedrørende fri retts hjelp til funksjonshemmede har vist at mange føler et behov for juridisk rådgivning på dette punktet. Dette flertallet er oppmerksom på Funksjonshemmedes Fellesorganisasjons ønske om å gjøre dette til en permanent ordning. Dette flertallet ber derfor Regjeringen komme tilbake til hvordan dette tiltaket kan videreføres på best egnede måte, snarest mulig i 2003. En slik vurdering er ikke ment å legge føringer i forhold til innkommende prosjektsøknader, men skal foretas på fritt grunnlag.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti merker seg at Regjeringen ikke finner å kunne imøtese Stortingets vedtak av 19. juni 2002, og at endringen i stedet vil gjelde fra 1. september 2003.

Disse medlemmer har under tvil bestemt seg for å akseptere dette, men fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen vurdere å heve inntektsgrensen for å motta fri retts hjelp til 250 000 kroner med virkning fra 1. januar 2004."

Disse medlemmer viser til at Regjeringen går inn for å redusere salærsatsen til advokater i asylsaker i første instans fra fem til tre ganger salærsatsen. I det fremlagte budsjettforslaget opplyser ikke Regjeringen noen grunn for å redusere den aktuelle advokathjelpen, som er en forutsetning for en human og rettferdig forvaltning av asylsakene. Disse medlemmer vil peke på at spørsmålet om færre advokattimer i asylsaker er ute til høring. En slik høring vil ikke få noen reell betydning når de budsjettmessige konsekvensene allerede vil inntreffe 1. januar 2003. Disse medlemmer er av den oppfatning at en slik fremgangsmåte fra Regjeringens side er svært betenkelig fordi den demokratiske prosessen ved lovendringen blir illusorisk. Disse medlemmer vil påpeke at den samlede retts hjelpen til asylsøkere kvalitativt sett må være god. Disse medlemmer forventer derfor at den bebudede endringen av retts hjelpen overfor asylsøkere tar fullt ut hensyn til dette.

Disse medlemmer mener prøveprosjektet vedrørende fri retts hjelp til funksjonshemmede bør gjøres permanent, da dette er et meget viktig tiltak. Disse medlemmer er av den oppfatning at et tilbud som dette, hvor brukerne er sentrale i rettighetsveiledningen, i utstrakt grad bør oppmuntres og gis stabile rammevilkår. Disse medlemmer tar Funksjonshemmedes Fellesorganisasjons anmodning om å gjøre tilbudet permanent til etterretning, og ber departementet sørge for at dette følges opp.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet reagerer sterkt på at Regjeringen ikke har klart å følge opp Stortingets vedtak fra 19. juni 2002. Disse medlemmer vil vise til at Fremskrittspartiet i sitt alternative budsjett la inn 59 mill. kroner for å følge opp Stortingets vedtak om å fjerne egenandelen for fri retts hjelp og økning av inntektsgrenser til 230 000 kroner fra 1. januar 2003.

Kap. 471 Statens erstatningsansvar

Post	Formål:	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
1	Driftsutgifter	725 000	729 000 (+0,6%)
70	Erstatning til voldsofre	47 389 000	60 000 000 (+26,6%)
71	Erstatningsansvar m.m.	72 381 000	50 670 000 (-30,0%)
	Sum.....	120 495 000	111 399 000 (-7,5%)

Komiteen tiltrer forslaget til overslagsbevilgninger hva angår statens erstatningsansvar. Komiteen bemerker at voldsofres stilling faktisk styrkes ved den økning som finner sted i erstatningene til disse. Det

rettskrav flere har på erstatning og det forhold at erstatningsutbetalingene har vokst fra ca. 40 mill. kroner i 2000-2001 til dagens nivå på 60 mill. kroner indikerer at offerets stilling bedres.

Komiteen har merket seg at flere personer som har søkt om voldsoffererstatning, ikke når frem med sine krav.

Komiteen fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen foreta en gjennomgang av voldsoffererstatningsloven og praktiseringen av den for å dokumentere hvorvidt loven fungerer etter Stortingets intensjon."

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser også til at overgangsordningene fra det gamle regelverket til den nye loven, særlig når

det gjelder beløpsgrensen, av mange søkere oppfattes som svært negative. Muligheten til å søke om maksimumsbeløpet på 200 000 kroner økte over natten til 1 000 000 kroner. En slik femdobling oppfattes som urimelig for dem som ble utsatt for en straffbar handling rett før någjeldende lov trådte i kraft.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen utrede de kostnadsmessige sidene ved at voldsoffererstatningsloven får tilbakevirkende kraft ett, to eller tre år lenger enn dagens bestemmelser."

Kap. 474 Konfliktråd

Post	Formål:	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
1	Driftsutgifter	3 404 000	3 480 000 (+2,2%)
60	Overføringer til kommunene	29 573 000	30 667 000 (+3,7%)
	Sum	32 977 000	34 147 000 (+3,5%)

Komiteen merker seg departementets målsetting om at flere saker blir behandlet i konfliktrådene. Komiteen ser positivt på at departementet arbeider for at konfliktrådsordningen skal bli bedre kjent blant publikum, og at et mulig resultat av dette vil være at domstolsapparatet blir avlastet i sivile saker, samt ha en kriminalitetsforebyggende effekt.

Komiteen merker seg videre departementets nye grunnopplæring for meglere som vil sikre kvaliteten på opplæringen. Komiteen er tilfreds med at oppfølgingen av prøveprosjektet "Megling som supplement i alvorlige voldssaker" og nettverksmeglingsprosjektet videreføres. Komiteen har videre merket seg målene for konfliktrådsordningen som er å øke antall saker i konfliktrådene, en raskere saksbehandling og å styrke ordningen ved å legge til rette for bedre ressursutnyttelse. Komiteen ser positivt på at gjennomsnittlig saksbehandlingstid hos konfliktrådene er redusert.

Komiteen merker seg nedgangen i saker i konfliktrådene og ser behovet for at departementet vil undersøke årsaken til dette. Komiteen er opptatt av den positive funksjonen konfliktrådene fyller. Komiteen ser fordelene ved at ungdom som begår sin første kriminelle handling i mange tilfeller får avgjort sine saker uten at domstolene må bringes inn.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at bruken av konfliktråd er et vesentlig element i tiltak mot barne- og ungdomskriminalitet, jf. Ot.prp. nr. 106 (2001-2002). Disse medlemmer forutsetter at konfliktrådene i fremtiden i langt større grad enn i dag vil involveres i konfliktløsning der unge er involvert, og foreslår derfor at budsjettet til konfliktrådene økes med 15 mill. kroner.

Kap. 475 Bobehandling

Post	Formål:	Saldert budsjett 2002	Forslag 2003
1	Driftsutgifter	36 638 000	44 437 000 (+21,3%)
21	Spesielle driftsutgifter	4 008 000	5 664 000 (+41,3%)
	Sum	40 646 000	50 101 000 (+23,3%)

Komiteen merker seg at det i år ikke er foreslått bevilgninger i forbindelse med behandling av dødsboet til Anders Jahre da det er inngått delforlik med boet.

Komiteen merker seg også at det nå er Finansdepartementet som utøver statens kreditorposisjon.

Komiteen bemerker at den økonomiske kriminaliteten er stadig økende. Videre har sakene blitt mer

kompliserte og omfattende. Dette fører til at det går med stadig større resurser til hver enkelt sak. Det er derfor viktig at man sikrer tilstrekkelig med ressurser for å møte denne utfordringen.

Komiteen merker seg at det er opprettet en egen gruppe som utreder ulike forslag til effektivisering og forenkling av bobehandling. Komiteen ser meget positivt på dette arbeidet. Komiteen forventer at dette følges opp slik at man får redusert byråkrati og frigitt resurser.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, forutsetter dog at forfølgningen av Anders Jahres utenlandske formue forsetter med uforminsket styrke, og har full tillit til det arbeid boets organer utøver.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener at det ikke er tilstrekkelig som løsning på jakten etter formuen at et beløp stilles til rådighet for stiftelser med allmennyttig formål, slik antydnet av aktører i booppjøret.

5. SAMMENLIGNING AV BUDSJETTALL, KAPITLER OG POSTER RAMMEOMRÅDE 5

Tabellen viser de kapitlene/postene der fraksjonene i komiteen har avvikende forslag til bevilgning innenfor vedtatt budsjettamme. Endringer i forhold til Regjeringens forslag i parentes.

Kap.	Post	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1-14	H og KrF	Ap og SV	FrP
<i>Utgifter (i hele tusen kroner)</i>						
400		Justisdepartementet (jf. kap. 3400)	203 968	202 968	201 968	198 968
	1	Driftsutgifter	195 162	194 162 (-1 000)	193 162 (-2 000)	190 162 (-5 000)
410		Tingrettene og lagmanns- rettene (jf. kap. 3410)	1 258 128	1 263 128	1 273 128	1 268 728
	1	Driftsutgifter	1 152 441	1 157 441 (+5 000)	1 167 441 (+15 000)	1 163 041 (+10 600)
430		Kriminalomsorgens sentrale forvaltning (jf. kap. 3430)	1 687 259	1 697 259	1 745 159	1 709 259
	1	Driftsutgifter	1 570 654	1 580 654 (+10 000)	1 622 654 (+52 000)	1 590 654 (+20 000)
	70	Tilskudd	8 889	8 889 (0)	14 789 (+5 900)	8 889 (0)
	71	Prosjektering/oppstart prosjekt nytt fengsel Indre Salten	0	0 (0)	0 (0)	2 000 (+2 000)
432		Kriminalomsorgens utdan- ningssenter (KRUS) (jf. kap. 3432)	130 478	130 478	130 478	131 578
	1	Driftsutgifter	130 478	130 478 (0)	130 478 (0)	131 578 (+1 100)
440		Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 3440)	5 685 464	5 718 464	5 718 964	5 737 064
	1	Driftsutgifter	5 605 319	5 640 319 (+35 000)	5 638 319 (+33 000)	5 656 919 (+51 600)
	22	Søk etter omkomne på havet, i innsjøer og vassdrag	15 163	13 163 (-2 000)	15 163 (0)	15 163 (0)
	70	Tilskudd	6 246	6 246 (0)	6 746 (+500)	6 246 (0)
441		Oslo politidistrikt (jf. kap. 3441)	1 152 572	1 163 572	1 163 572	1 163 572
	1	Driftsutgifter	1 152 572	1 163 572 (+11 000)	1 163 572 (+11 000)	1 163 572 (+11 000)

Kap.	Post	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1-14	H og KrF	Ap og SV	FrP
445		Den høyere påtalemyndighet (jf. kap. 3445)	82 225	82 225	86 225	82 225
				(0)	(+4 000)	(0)
	1	Driftsutgifter	82 225	82 225	86 225	82 225
				(0)	(+4 000)	(0)
450		Sivile vernepliktige (jf. kap. 3450)	229 151	225 751	229 151	229 151
				(-3 400)	(0)	(0)
	1	Driftsutgifter	229 151	225 751	229 151	229 151
				(-3 400)	(0)	(0)
456		TETRA - felles radiosam- band for nødetatene (jf. kap. 3456)	38 655	38 655	38 655	3 355
				(0)	(0)	(-35 300)
	1	Driftsutgifter	33 575	33 575	33 575	2 275
				(0)	(0)	(-31 300)
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	5 080	5 080	5 080	1 080
				(0)	(0)	(-4 000)
470		Fri retts hjelp (jf. kap. 3470)	593 596	593 596	596 196	593 596
				(0)	(+2 600)	(0)
	72	Tilskudd til spesielle retts- hjelpiltak	18 331	18 331	20 931	18 331
				(0)	(+2 600)	(0)
474		Konfliktråd	34 147	34 147	49 147	34 147
				(0)	(+15 000)	(0)
	60	Overføringer til kommunene	30 667	30 667	45 667	30 667
				(0)	(+15 000)	(0)
		Sum utgifter	12 291 876	12 346 476	12 428 876	12 347 876
				(+54 600)	(+137 000)	(+56 000)
<i>Inntekter (i hele tusen kroner)</i>						
3410		Rettsgebyr (jf. kap. 410)	1 209 050	1 209 050	1 290 050	1 209 050
				(0)	(+81 000)	(0)
	1	Rettsgebyr	1 045 188	1 045 188	1 126 188	1 045 188
				(0)	(+81 000)	(0)
3450		Sivile vernepliktige, drifts- inntekter (jf. kap. 450)	58 564	57 164	58 564	58 564
				(-1 400)	(0)	(0)
	1	Inntekter av arbeid	58 176	56 776	58 176	58 176
				(-1 400)	(0)	(0)
		Sum inntekter	1 609 798	1 608 398	1 690 798	1 609 798
				(-1 400)	(+81 000)	(0)
		Sum netto	10 682 078	10 738 078	10 738 078	10 738 078
				(+56 000)	(+56 000)	(+56 000)

6. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Rammeområde 5 (Justis)

I

På statsbudsjettet for 2003 bevilges under:

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
Utgifter				
61		Høyesterett (jf. kap. 3061)		
	1	Driftsutgifter	51 050 000	
400		Justisdepartementet (jf. kap. 3400)		
	1	Driftsutgifter	193 162 000	
	71	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	8 806 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
410		Tingrettene og lagmannsrettene (jf. kap. 3410)		
	1	Driftsutgifter	1 167 441 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	105 687 000	
411		Domstoladministrasjonen (jf. kap. 3411)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 410 post 1</i>	46 000 000	
414		Domsutgifter		
	1	Driftsutgifter	71 242 000	
430		Kriminalomsorgens sentrale forvaltning (jf. kap. 3430)		
	1	Driftsutgifter	1 622 654 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	46 718 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	60 998 000	
	70	Tilskudd	14 789 000	
432		Kriminalomsorgens utdanningscenter (KRUS) (jf. kap. 3432)		
	1	Driftsutgifter	130 478 000	
440		Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 3440)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 441 post 1</i>	5 638 319 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	58 736 000	
	22	Søk etter omkomne på havet, i innsjøer og vassdrag, <i>kan overføres</i>	15 163 000	
	70	Tilskudd	6 746 000	
441		Oslo politidistrikt (jf. kap. 3441)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 440 post 1</i>	1 163 572 000	
442		Politihøgskolen (jf. kap. 3442)		
	1	Driftsutgifter	169 932 000	
443		Oppfølging av innsynsloven		
	1	Driftsutgifter	5 467 000	
	70	Erstatninger, <i>overslagsbevilgning</i>	2 000 000	
445		Den høyere påtalemyndighet (jf. kap. 3445)		
	1	Driftsutgifter	86 225 000	
446		Den militære påtalemyndighet (jf. kap. 3446)		
	1	Driftsutgifter	4 548 000	
448		Grensekommissæren (jf. kap. 3448)		
	1	Driftsutgifter	4 492 000	
450		Sivile vernepliktige (jf. kap. 3450)		
	1	Driftsutgifter	229 151 000	
455		Redningstjenesten (jf. kap. 3455)		
	1	Driftsutgifter	45 395 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	5 444 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	7 064 000	
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoner i redningstjenesten	5 316 000	
	72	Tilskudd til nød- og sikkerhetstjenester	58 184 000	
456		TETRA - felles radiosamband for nødetatene (jf. kap. 3456)		
	1	Driftsutgifter	33 575 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	5 080 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
460		De særskilte etterforskningsorganene		
	1	Driftsutgifter	6 739 000	
466		Særskilte straffesaksutgifter m.m.		
	1	Driftsutgifter	535 500 000	
467		Norsk Lovtidend		
	1	Driftsutgifter	2 390 000	
468		Kommisjonen for begjæring om gjenopptakelse av straffesaker (jf. kap. 3468)		
	1	Driftsutgifter	2 300 000	
470		Fri rettshjelp (jf. kap. 3470)		
	1	Driftsutgifter	6 219 000	
	70	Fri sakførsel	342 212 000	
	71	Fritt rettsråd	226 834 000	
	72	Tilskudd til spesielle rettshjelptiltak	20 931 000	
471		Statens erstatningsansvar		
	1	Driftsutgifter	729 000	
	70	Erstatning til voldsofre, <i>overslagsbevilgning</i>	60 000 000	
	71	Erstatningsansvar m.m., <i>overslagsbevilgning</i>	62 340 000	
474		Konfliktråd		
	1	Driftsutgifter	3 480 000	
	60	Overføringer til kommunene, <i>kan overføres</i>	45 667 000	
475		Bobehandling		
	1	Driftsutgifter	44 437 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	5 664 000	
		Totale utgifter		<u>12 428 876 000</u>
Inntekter				
3400		Justisdepartementet (jf. kap. 400)		
	1	Diverse inntekter	740 000	
3410		Rettsgebyr (jf. kap. 410)		
	1	Rettsgebyr	1 126 188 000	
	4	Lensmennenes gebyrinntekter	163 862 000	
3430		Kriminalomsorgens sentrale forvaltning (jf. kap. 430)		
	2	Arbeidsdriftens inntekter	42 877 000	
	3	Andre inntekter	8 008 000	
3432		Kriminalomsorgens utdanningscenter (KRUS) (jf. kap. 432)		
	3	Andre inntekter	379 000	
3440		Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 440)		
	1	Gebyrer	224 700 000	
	3	Salgsinntekter	7 754 000	
	4	Gebyrer - vaktelskap	207 000	
	5	Gebyrer - utlendingssaker	36 800 000	
3441		Oslo politidistrikt (jf. kap. 441)		
	3	Salgsinntekter	158 000	
	5	Personalbarnehage	2 205 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
3442		Politihøgskolen (jf. kap. 442)		
	2	Diverse inntekter	5 234 000	
3450		Sivile vernepliktige, driftsinntekter (jf. kap. 450)		
	1	Inntekter av arbeid	58 176 000	
	2	Andre inntekter	388 000	
3470		Fri rettshjelp (jf. kap. 470)		
	1	Egenandeler m.m.	13 122 000	
		Totale inntekter		<u>1 690 798 000</u>

II Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justisdepartementet i 2003 kan:

Overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 410 post 1	kap. 3410 post 3
kap. 411 post 1	kap. 3411 post 3
kap. 430 post 1	kap. 3430 postene 3 og 14
kap. 440 post 1	kap. 3440 postene 2, 3 og 5
kap. 441 post 1	kap. 3441 postene 2 og 3
kap. 442 post 1	kap. 3442 post 2

III Bestillingsfullmakt

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2003 kan bestille varer ut over den gitte bevilgning, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overskrider følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
440	1	Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten Driftsutgifter	80 mill. kroner

IV Videreføring av bobehandling

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2003 kan bestemme at det under ordningen med utgifter til fortsatt bobehandling pådras forpliktelser utover gitt bevilgning under kap. 475 Bobehandling post 21 Spesielle driftsutgifter, med inntil 7 mill. kroner, men slik at totalrammen for nytt og gammelt ansvar ikke overstiger 25 mill. kroner.

V Nettobudsjettering

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2003 kan:

- nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 475 Bobehandling post 1 Driftsutgifter, inntektene ved avholdelse av kurs og konferanser i regi av Konkursrådet, samt inntekter fra rådets øvrige virksomhet.
- nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 475 Bobehandling post 21 Spesielle driftsutgifter, til-

bakebetalte inntekter under ordningen med utgifter til bobehandling.

VI Førtidsdimittering i siviltjenesten

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2003 kan bestemme førtidsdimittering av mannskaper slik det fremgår i omtalen under kap. 450 Sivile vernepliktige.

VII Fri rettshjelp

Stortinget samtykker i at hevingen av inntektsgrensene for fri rettshjelp og endringene i rettshjelpsloven § 9 om bortfall av egenandeler iverksettes fra 1. september 2003 slik som det framgår i omtalen under kap. 470 Fri rettshjelp.

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen bevilge 3 mill. kroner ekstra til Alternativ Til Vold i Revidert nasjonalbudsjett i 2003.

Forslag 3

Stortinget ber Regjeringen sørge for at Alternativ Til Vold får stabile og utvidede rammer fra og med budsjettåret 2004, slik at tilbudet kan utvides til å omfatte langt flere voldsutøvere enn i dag.

Forslag 4

Stortinget ber Regjeringen vurdere hvordan en kan sikre at innsatte får lik behandling uansett bosted når det gjelder gjennomføring av § 12-soning.

Forslag 5

Stortinget ber Regjeringen forlenge innsynstiden for innsyn i egen mappe etter innsynsloven med to år, og ber Regjeringen umiddelbart fremme et lovforslag for Stortinget som lar innsynsloven gjelde frem til år 2005.

Forslag 6

Stortinget ber Regjeringen vurdere å heve inntektsgrensen for å motta fri retts hjelp til 250 000 kroner med virkning fra 1. januar 2004.

Forslag fra Fremskrittspartiet:*Forslag 7***Rammeområde 5****(Justis)****I**

På statsbudsjettet for 2003 bevilges under:

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
Utgifter				
61		Høyesterett (jf. kap. 3061)		
	1	Driftsutgifter	51 050 000	
400		Justisdepartementet (jf. kap. 3400)		
	1	Driftsutgifter	190 162 000	
	71	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	8 806 000	
410		Tingrettene og lagmannsrettene (jf. kap. 3410)		
	1	Driftsutgifter	1 163 041 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	105 687 000	
411		Domstoladministrasjonen (jf. kap. 3411)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 410 post 1</i>	46 000 000	
414		Domsutgifter		
	1	Driftsutgifter	71 242 000	
430		Kriminalomsorgens sentrale forvaltning (jf. kap. 3430)		
	1	Driftsutgifter	1 590 654 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	46 718 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	60 998 000	
	70	Tilskudd	8 889 000	
	71	Prosjektering/oppstart prosjekt nytt fengsel Indre Salten	2 000 000	
432		Kriminalomsorgens utdannings senter (KRUS) (jf. kap. 3432)		
	1	Driftsutgifter	131 578 000	
440		Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 3440)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 441 post 1</i>	5 656 919 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	58 736 000	
	22	Søk etter omkomne på havet, i innsjøer og vassdrag, <i>kan overføres</i>	15 163 000	
	70	Tilskudd	6 246 000	
441		Oslo politidistrikt (jf. kap. 3441)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 440 post 1</i>	1 163 572 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
442		Politihøgskolen (jf. kap. 3442)		
	1	Driftsutgifter	169 932 000	
443		Oppfølging av innsynsloven		
	1	Driftsutgifter	5 467 000	
	70	Erstatninger, <i>overslagsbevilgning</i>	2 000 000	
445		Den høyere påtalemyndighet (jf. kap. 3445)		
	1	Driftsutgifter	82 225 000	
446		Den militære påtalemyndighet (jf. kap. 3446)		
	1	Driftsutgifter	4 548 000	
448		Grensekommisæreren (jf. kap. 3448)		
	1	Driftsutgifter	4 492 000	
450		Sivile vernepliktige (jf. kap. 3450)		
	1	Driftsutgifter	229 151 000	
455		Redningstjenesten (jf. kap. 3455)		
	1	Driftsutgifter	45 395 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	5 444 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	7 064 000	
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoner i redningstjenesten	5 316 000	
	72	Tilskudd til nød- og sikkerhetstjenester	58 184 000	
456		TETRA - felles radiosamband for nødetatene (jf. kap. 3456)		
	1	Driftsutgifter	2 275 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 080 000	
460		De særskilte etterforskningsorganene		
	1	Driftsutgifter	6 739 000	
466		Særskilte straffesaksutgifter m.m.		
	1	Driftsutgifter	535 500 000	
467		Norsk Lovtidend		
	1	Driftsutgifter	2 390 000	
468		Kommisjonen for begjæring om gjenopptakelse av straffesaker (jf. kap. 3468)		
	1	Driftsutgifter	2 300 000	
470		Fri rettshjelp (jf. kap. 3470)		
	1	Driftsutgifter	6 219 000	
	70	Fri sakførsel	342 212 000	
	71	Fritt rettsråd	226 834 000	
	72	Tilskudd til spesielle rettshjelptiltak	18 331 000	
471		Statens erstatningsansvar		
	1	Driftsutgifter	729 000	
	70	Erstatning til voldsofre, <i>overslagsbevilgning</i>	60 000 000	
	71	Erstatningsansvar m.m., <i>overslagsbevilgning</i>	62 340 000	
474		Konfliktråd		
	1	Driftsutgifter	3 480 000	
	60	Overføringer til kommunene, <i>kan overføres</i>	30 667 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
475		Bobehandling		
	1	Driftsutgifter	44 437 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	5 664 000	
		Totale utgifter		12 347 876 000
Inntekter				
3400		Justisdepartementet (jf. kap. 400)		
	1	Diverse inntekter	740 000	
3410		Rettsgebyr (jf. kap. 410)		
	1	Rettsgebyr	1 045 188 000	
	4	Lensmennenes gebyrinntekter	163 862 000	
3430		Kriminalomsorgens sentrale forvaltning (jf. kap. 430)		
	2	Arbeidsdriftens inntekter	42 877 000	
	3	Andre inntekter	8 008 000	
3432		Kriminalomsorgens utdanningssenter (KRUS) (jf. kap. 432)		
	3	Andre inntekter	379 000	
3440		Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 440)		
	1	Gebyrer	224 700 000	
	3	Salgsinntekter	7 754 000	
	4	Gebyrer - vaktelskap	207 000	
	5	Gebyrer - utlendingssaker	36 800 000	
3441		Oslo politidistrikt (jf. kap. 441)		
	3	Salgsinntekter	158 000	
	5	Personalbarnehage	2 205 000	
3442		Politi høgskolen (jf. kap. 442)		
	2	Diverse inntekter	5 234 000	
3450		Sivile vernepliktige, driftsinntekter (jf. kap. 450)		
	1	Inntekter av arbeid	58 176 000	
	2	Andre inntekter	388 000	
3470		Fri rettshjelp (jf. kap. 470)		
	1	Egenandeler m.m.	13 122 000	
		Totale inntekter		1 609 798 000

II
Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justisdepartementet i 2003 kan:

Overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 410 post 1	kap. 3410 post 3
kap. 411 post 1	kap. 3411 post 3
kap. 430 post 1	kap. 3430 postene 3 og 14
kap. 440 post 1	kap. 3440 postene 2, 3 og 5
kap. 441 post 1	kap. 3441 postene 2 og 3
kap. 442 post 1	kap. 3442 post 2

III Bestillingsfullmakt

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2003 kan bestille varer ut over den gitte bevilgning, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overskrider følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
440		Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten	
	1	Driftsutgifter	80 mill. kroner

IV

Videreføring av bobehandling

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2003 kan bestemme at det under ordningen med utgifter til fortsatt bobehandling pådras forpliktelser utover gitt bevilgning under kap. 475 Bobehandling post 21 Spesielle driftsutgifter, med inntil 7 mill. kroner, men slik at totalrammen for nytt og gammelt ansvar ikke overstiger 25 mill. kroner.

V

Nettobudsjettering

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2003 kan:

1. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 475 Bobehandling post 1 Driftsutgifter, inntektene ved avholdelse av kurs og konferanser i regi av Konkursrådet, samt inntekter fra rådets øvrige virksomhet.
2. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 475 Bobehandling post 21 Spesielle driftsutgifter, tilbakebetalte inntekter under ordningen med utgifter til bobehandling.

VI

Førtidsdimittering i siviltjenesten

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2003 kan bestemme førtidsdimittering av mannskaper slik det fremgår i omtalen under kap. 450 Sivile vernepliktige.

VII

Fri rettshjelp

Stortinget samtykker i at hevingen av inntektsgrensene for fri rettshjelp og endringene i rettshjelpsloven § 9 om bortfall av egenandeler iverksettes fra 1. september 2003 slik som det framgår i omtalen under kap. 470 Fri rettshjelp.

Forslag 8

Stortinget ber Regjeringen legge til rette for at private skal kunne forestå fengselsdrift i Norge, etter offentlig gitte retningslinjer.

Forslag 9

Stortinget ber Regjeringen vurdere å opprette en fengselsbetjentutdanning i Nord-Norge, lokalisert til Bodø. I vurderingen bør Regjeringen undersøke om et samarbeid mellom Politihøgskolen i Bodø og Høgskolen i Bodø vil gi positive faglige og økonomiske utslag ved en slik etablering.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 10

Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om forbud mot å plassere flere innsatte på enmannsceller.

Forslag 11

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om at dublering kun skal skje der de berørte innsatte og ansatte samtykker til dette.

Forslag 12

Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om totalforbud mot bruk av full isolasjon i fengslene.

Forslag 13

Stortinget ber Regjeringen vurdere om personer som søker om innsyn i egen mappe etter innsynsloven skal gis rettshjelp. Dette tas fra post 70 Erstatninger under kap. 443 eventuelt post 1 Driftsutgifter.

Forslag 14

Stortinget ber Regjeringen utrede de kostnadsmessige sidene ved at voldsoffererstatningsloven får tilbakevirkende kraft ett, to eller tre år lenger enn dagens bestemmelser.

7. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til proposisjonene og det som står foran, og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

**A. Rammeområde 5
(Justis)**

I

På statsbudsjettet for 2003 bevilges under:

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
			Utgifter	
61		Høyesterett (jf. kap. 3061)		
	1	Driftsutgifter	51 050 000	
400		Justisdepartementet (jf. kap. 3400)		
	1	Driftsutgifter	194 162 000	
	71	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	8 806 000	
410		Tingrettene og lagmannsrettene (jf. kap. 3410)		
	1	Driftsutgifter	1 157 441 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	105 687 000	
411		Domstoladministrasjonen (jf. kap. 3411)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 410 post 1</i>	46 000 000	
414		Domsutgifter		
	1	Driftsutgifter	71 242 000	
430		Kriminalomsorgens sentrale forvaltning (jf. kap. 3430)		
	1	Driftsutgifter	1 580 654 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	46 718 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	60 998 000	
	70	Tilskudd	8 889 000	
432		Kriminalomsorgens utdanningssenter (KRUS) (jf. kap. 3432)		
	1	Driftsutgifter	130 478 000	
440		Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 3440)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 441 post 1</i>	5 640 319 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	58 736 000	
	22	Søk etter omkomne på havet, i innsjøer og vassdrag, <i>kan overføres</i>	13 163 000	
	70	Tilskudd	6 246 000	
441		Oslo politidistrikt (jf. kap. 3441)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 440 post 1</i>	1 163 572 000	
442		Politihøgskolen (jf. kap. 3442)		
	1	Driftsutgifter	169 932 000	
443		Oppfølging av innsynsloven		
	1	Driftsutgifter	5 467 000	
	70	Erstatninger, <i>overslagsbevilgning</i>	2 000 000	
445		Den høyere påtalemyndighet (jf. kap. 3445)		
	1	Driftsutgifter	82 225 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
446		Den militære påtalemyndighet (jf. kap. 3446)		
	1	Driftsutgifter	<u>4 548 000</u>	
448		Grensekommisæreren (jf. kap. 3448)		
	1	Driftsutgifter	<u>4 492 000</u>	
450		Sivile vernepliktige (jf. kap. 3450)		
	1	Driftsutgifter	<u>225 751 000</u>	
455		Redningstjenesten (jf. kap. 3455)		
	1	Driftsutgifter	<u>45 395 000</u>	
	21	Spesielle driftsutgifter	<u>5 444 000</u>	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	<u>7 064 000</u>	
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoner i redningstjenesten	<u>5 316 000</u>	
	72	Tilskudd til nød- og sikkerhetstjenester	<u>58 184 000</u>	
456		TETRA - felles radiosamband for nødetatene (jf. kap. 3456)		
	1	Driftsutgifter	<u>33 575 000</u>	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	<u>5 080 000</u>	
460		De særskilte etterforskningsorganene		
	1	Driftsutgifter	<u>6 739 000</u>	
466		Særskilte straffesaksutgifter m.m.		
	1	Driftsutgifter	<u>535 500 000</u>	
467		Norsk Lovtidend		
	1	Driftsutgifter	<u>2 390 000</u>	
468		Kommisjonen for begjæring om gjenopptakelse av straffesaker (jf. kap. 3468)		
	1	Driftsutgifter	<u>2 300 000</u>	
470		Fri rettshjelp (jf. kap. 3470)		
	1	Driftsutgifter	<u>6 219 000</u>	
	70	Fri sakførsel	<u>342 212 000</u>	
	71	Fritt rettsråd	<u>226 834 000</u>	
	72	Tilskudd til spesielle rettshjelptiltak	<u>18 331 000</u>	
471		Statens erstatningsansvar		
	1	Driftsutgifter	<u>729 000</u>	
	70	Erstatning til voldsofre, <i>overslagsbevilgning</i>	<u>60 000 000</u>	
	71	Erstatningsansvar m.m., <i>overslagsbevilgning</i>	<u>62 340 000</u>	
474		Konfliktråd		
	1	Driftsutgifter	<u>3 480 000</u>	
	60	Overføringer til kommunene, <i>kan overføres</i>	<u>30 667 000</u>	
475		Bobehandling		
	1	Driftsutgifter	<u>44 437 000</u>	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	<u>5 664 000</u>	
		Totale utgifter		<u>12 346 476 000</u>
Inntekter				
3400		Justisdepartementet (jf. kap. 400)		
	1	Diverse inntekter	<u>740 000</u>	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
3410		Rettsgebyr (jf. kap. 410)		
	1	Rettsgebyr	1 045 188 000	
	4	Lensmennenes gebyrinntekter	163 862 000	
3430		Kriminalomsorgens sentrale forvaltning (jf. kap. 430)		
	2	Arbeidsdriftens inntekter	42 877 000	
	3	Andre inntekter	8 008 000	
3432		Kriminalomsorgens utdanningssenter (KRUS) (jf. kap. 432)		
	3	Andre inntekter	379 000	
3440		Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 440)		
	1	Gebyrer	224 700 000	
	3	Salgsinntekter	7 754 000	
	4	Gebyrer - vaktelskap	207 000	
	5	Gebyrer - utlendingssaker	36 800 000	
3441		Oslo politidistrikt (jf. kap. 441)		
	3	Salgsinntekter	158 000	
	5	Personalbarnehage	2 205 000	
3442		Politihøgskolen (jf. kap. 442)		
	2	Diverse inntekter	5 234 000	
3450		Sivile vernepliktige, driftsinntekter (jf. kap. 450)		
	1	Inntekter av arbeid	56 776 000	
	2	Andre inntekter	388 000	
3470		Fri rettshjelp (jf. kap. 470)		
	1	Egenandeler m.m.	13 122 000	
		Totale inntekter		1 608 398 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justisdepartementet i 2003 kan:

Overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 410 post 1	kap. 3410 post 3
kap. 411 post 1	kap. 3411 post 3
kap. 430 post 1	kap. 3430 postene 3 og 14
kap. 440 post 1	kap. 3440 postene 2, 3 og 5
kap. 441 post 1	kap. 3441 postene 2 og 3
kap. 442 post 1	kap. 3442 post 2

III

Bestillingsfullmakt

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2003 kan bestille varer ut over den gitte bevilgning, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overskrider følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
440		Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten	
	1	Driftsutgifter	80 mill. kroner

IV

Videreføring av bobehandling

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2003 kan bestemme at det under ordningen med utgifter til fortsatt bobehandling pådras forpliktelser utover gitt bevilgning under kap. 475 Bobehandling post 21 Spesielle driftsutgifter, med inntil 7 mill. kroner, men slik at totalrammen for nytt og gammelt ansvar ikke overstiger 25 mill. kroner.

V

Nettobudsjettering

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2003 kan:

1. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 475 Bobehandling post 1 Driftsutgifter, inntektene ved avholdelse av kurs og konferanser i regi av Konkursrådet, samt inntekter fra rådets øvrige virksomhet.
2. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 475 Bobehandling post 21 Spesielle driftsutgifter, tilbakebetalte inntekter under ordningen med utgifter til bobehandling.

VI

Førtidsdimittering i siviltjenesten

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2003 kan bestemme førtidsdimittering av mannskaper slik det fremgår i omtalen under kap. 450 Sivile vernepliktige.

VII

Fri rettshjelp

Stortinget samtykker i at hevingen av inntektsgrensene for fri rettshjelp og endringene i rettshjelpsloven § 9 om bortfall av egenandeler iverksettes fra 1. september 2003 slik som det framgår i omtalen under kap. 470 Fri rettshjelp.

B. Rammeuavhengige vedtak

I

Stortinget ber Regjeringen sørge for at det utvikles landsdekkende tilbud innen voldsbehandling og sinne-
mestring.

II

Stortinget ber Regjeringen vurdere muligheten for etablering av et "universitetsfengsel" i Bergen som et samarbeid mellom Bergen fengsel og Universitetet i Bergen, og melde tilbake til Stortinget så snart som mulig.

III

Stortinget ber Regjeringen vurdere innspillet fra Indre Salten om bygging av et fengsel i Fauske/Sørfold. Det avsettes 2 mill. kroner i planleggingsmidler til det videre arbeidet med prosjektet.

IV

Stortinget ber Regjeringen vurdere i hvilken grad norske fengsler er i stand til å gi et kvalitativt godt tilbud til innsatte med ADHD/ADD-problematikk, samt hvilke tiltak som eventuelt bør gjennomføres i denne forbindelse. Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget i egnet form.

V

Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en egen sak om politirollen med bakgrunn i politirolleutvalgets to innstillinger og i forhold til rekruttering og utdanning.

VI

Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag om økt påtalekompetanse til politijuristene.

VII

Stortinget ber Regjeringen foreta en gjennomgang av voldsoffererstatningsloven og praktiseringen av den for å dokumentere hvorvidt loven fungerer etter Stortingets intensjon.

Oslo, i justiskomiteen, den 3. desember 2002

Trond Helleland

leder og ordf. for kap. 400 og 3400

Geir Øystein Andersen

ordf. for kap. 430, 468 og 3430

Carsten Dybevig

ordf. for kap. 446 og 448

Gunn Karin Gjøl

ordf. for kap. 440, 441, 3440 og 3441

Linda Cathrine Hofstad

ordf. for kap. 442, 474 og 3442

Einar Holstad

ordf. for kap. 455 og 456

André Kvakkestad

ordf. for kap. 61, 410, 411 og 3410

Anne Helen Rui

ordf. for kap. 460 og 466

Knut Storberget

ordf. for kap. 443, 445 og 471

Inga Marte Thorkildsen

ordf. for kap. 432, 450, 470, 3432, 3450 og 3470

Jan Arild Ellingsen

sekretær og ordf. for kap. 414, 467 og 475

